COMPARANTUR INTER SE GRAECI DE REGENTIUM HOMINUM VIRTUTIBUS AUCTORES.

DISSERTATIO PHILOLOGA QUAM AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES RITE IMPETRANDOS CONSCRIPTAM AMPLISSIMI PHILOSOPHORUM IN UNIVERSITATE PHILIPPINA ORDINIS AUCTORITATI TRADIDIT

GOTTLOB BARNER
ELBERFELDENSIS.

MARPURGI, CATTORUM.
TYPIS GEORGI SCHIRLING.
MDCCCLXXXIX.

THEODORO BIRT.

Virtus hominum rempublicam gerentium et regentium qualis esse debeat, a veteribus scriptoribus voluntate ac studio videmus perpensum et discussum esse. Quorum princeps Plato — nam vix respexerimus Phaleam Chalcedonium aut Hippodamum Milesium perpaucis verbis ab Aristotele*) commemoratos, quippe de quibus praeterea nihil constet — tres de hac re libros composuit *πολιτικόν, περὶ πολιτείας, νόμους* inscriptos. Ex aequalibus eius huic rei operam dederunt Xenophon et Isocrates, quorum opera sicut Platonica iam exstant. Atque scripsit ille quidem *Κύρου παιδείαν, Ἀγησίλαον, Ἱέρωνα, περὶ Λακεδαιμονίων πολιτείας,* hic *Νικοκλέα, πρὸς Νικοκλέα, Εὐαγόραν.* Nec Antisthenes hanc quaestionem non adiit, quem *Κυρον* dialogum confecisse tradunt. Quos alii secuti sunt multi. Imprimis nominandus est Aristoteles, cuius *πολιτικὸς* et *πολιτεῖαι* amissa sunt, servata *πολιτικά,* eiusque discipulus Theophrastus, qui compluribus operibus in hanc rem inquisivit temporum iniquitate deperditis omnibus. Inscribuntur autem *περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας, περὶ βασιλείας, πολιτικά, πολιτικὰ ἔθη, πολιτικὰ τὰ πρὸς τοὺς καιρούς, νομοθέται, νόμοι.* Ac ne eos quidem fortuna servari voluit, qui eadem fere aetate aut paulo post Theo-

*) Arist. *πολ.* ed. Susemihli II, 7, 1 *εἰσὶ δέ τινες πολιτεῖαι καὶ ἄλλαι αἱ μὲν φιλοσόφων καὶ ἰδιωτῶν, αἱ δὲ πολιτικῶν, πᾶσαι δὲ τῶν καθεστηκυιῶν καὶ καθ᾽ ἃς πολιτεύονται νῦν ἐγγύτερόν εἰσι τούτων ἀμφοτέρων . . διὸ Φαλέας ὁ Χαλκηδόνιος τοῦτ᾽ εἰσήνεγκε πρῶτος. φησὶ γὰρ δεῖν ἴσας εἶναι τὰς κτήσεις τῶν πολιτῶν.* et II, 8, 1 *Ἱππόδαμος δὲ Εὐρυφῶντος Μιλήσιος . . . πρῶτος τῶν μὴ πολιτευομένων ἐνεχείρησέ τι περὶ πολιτείας εἰπεῖν τῆς ἀρίστης.*

phrastum hanc quaestionem moverunt. Neque enim hodie leguntur opera Heraclidis Pontici *περὶ τῆς ἀρχῆς* et *περὶ νόμων*, Stratonis Lampsaceni *περὶ ἀρχῆς* et *περὶ βασιλείας* aut Stoicorum Zenonis Citiensis *περὶ πολιτείας*, Persaei *περὶ βασιλείας* et *πολιτεία Λακωνική*. Maiore temporis spatio interlapso Philo Judaeus *βίον πολιτικοῦ* adhuc servatum scripsit. Haud multo post Seneca complurium operum variis locis latina lingua usus rem disseruit, quem hoc scripto non tractabimus. Ac ne panegyricos quidem latinos, qui per posteriora saecula dispersi de hac re egerunt, quaestioni huic adhibebimus. Sub finem deinde primi et initio secundi p. Chr. saeculi Dio Chrysostomus et Plutarchus de hac re scriptores floruerunt. Atque bono evenit casu, ut et illius *περὶ βασιλείας* complures orationes, *Διογένην, Ἀγαμέμνονα, Νέστορα* similia tractantes et huius *πολιτικὰ παραγγέλματα, περὶ μοναρχίας καὶ δημοκρατίας καὶ ὀλιγαρχίας, ὅτι μάλιστα τοῖς ἡγεμόσι δεῖ τὸν φιλόσοφον διαλέγεσθαι, πρὸς ἡγεμόνα ἀπαίδευτον, εἰ πρεσβυτέρῳ πολιτευτέον* in manibus habeamus. Secundo saeculo porro M. Aurelius Antoninus *τὰ εἰς ἑαυτόν* litteris mandavit et Aelius Aristides *περὶ βασιλείας* orationem habuit, quae scripta et ipsa exstant. Diutius deinde res cessavit, dum quarto p. Chr. saeculo exstiterunt, qui regis virtutes quales essent, tractarent et describerent. Atque permultis rem orationibus discussit Themistius ad complures deinceps imperatores datis, eiusque discipulus Libanius et ipse talia peregit. Quem sequitur Julianus discipulus, qui scripsit *ἐγκώμιον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνστάντιον, περὶ βασιλείας, πρὸς τὴν βασίλισσαν Εὐσεβίαν*. Strinxit id quod curamus perbreviter Basilius Magnus opusculo *περὶ ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας* inscripto. Et claudit agmen — Claudianum enim ut poetam latinum hac disputatione omittimus — Synesius ille Cyrenaicus, qui sub finem quarti saeculi apud Arcadium regem de regno orationem habuit.

Atque primo statim aspectu intelligas omnes hos viros in duo genera esse distribuendos, alterum eorum, quibus prima sit quaestio, quae optima rei publicae forma sit, alterum eorum, qui hac quaestione omissa optimus rex qualis sit

inquirant et describant. Priori generi attribuendi sunt Plato et Aristoteles. Cui utrique aristocratia optima reipublicae forma videtur esse, id est ea forma, qua imperent ei qui ingenio et moribus praestent, pareant qui inferiores sint virtutibus. Qua in re nihil refert, utrum unus homo ceteris omnibus antecellat an plures inter se pares sint ceteris praestantiores. Sed supervacaneum sit accuratius exponere quomodo hi viri optimam rem publicam institui velint; sufficiat commemorasse summum finem reipublicae esse omnium civium vitam plane beatam. Summa vero beatitudo est quam plurima cognoscere perspicere intelligere, unde patet regentium hominum esse omnium quos regant animos ad tantam cognitionem et intelligentiam excolere atque perducere, quantam pro sua quisque indole potest assequi et comprehendere. Qua ingenii cum auctione artissime coniuncta est morum emendatio. Similiter rem tractavisse Theophrastum, Zenonem, ceteros illius aetatis amissorum librorum scriptores haud inepte coniectabis. Aliter Xenophon et Isocrates. Ille enim Lacedaemoniorum rempublicam quasi specimen et exemplar optimi reipublicae status esse ostendit, Cyrumque Persarum regem omnes regentis hominis virtutes exhibuisse et praestitisse historiae fidem non plane servans docet; ut eiusdem praestantiae virum oculis proponit Agesilaum aequalem suum; Hieroni denique facit Simonidem explicantem qualem esse oporteat bonum regem. Nec minus Isocrates homines revera regentes, Nicoclem, Euagoram, quasi exempla bonorum regum tractat. Uterque igitur non quaerit utrum monarchia an aristocratia an democratia sit praeferenda, sed si excipis Xenophontis Lacedaemoniorum rempublicam, reges re et veritate regentes spectant regentiumque hominum virtutes disserunt. Per se iam verisimile est posteriorum temporum homines, quibus cum plerique ad certos reges se applicent aut laudantes aut monentes, omnes vero monarchiae aetate floreant, ea non est cura, utrum monarchia optanda sit necne, sed quomodo rex optime regat, Xenophontem et Isocratem potius secutos imitatosque esse quam Platonem eiusque sectatores,

Et exhibent hi posteriores has fere sententias: Bonus rex quasi pater populi omnium quibus praeest salutem prospicito et curato, longe alius atque tyrannus, qui suum commodum in regendis hominibus spectat et quaesitat nec putat se populi causa exstare sed sui causa populum. Beneficiis igitur omnes obruere regis est, qua in re imitetur Deum, omnium hominibus bonorum auctorem. Nec vero modo imitabitur Deum sed etiam colet atque venerabitur, quoniam sine metu deorum nulla felicitas vera hominibus fit. Sequuntur plerumque singulae virtutes, laboris studium, abstinentia libidinum, iustitia, clementia, pacis amor coniunctus cum bellandi potentia et virtute. Sed non sufficit regem bonum esse, opus est etiam amicos eius, qui, cum ipse ad omnia officia exsequenda solus accedere non possit, participes sint gubernandi, quam plurimis virtutibus instructos esse. Optimos igitur viros rex eliget amicos, per quos omnes ipsius sentiant praestantiam. Talem si se praestiterit rex hominum amorem sibi comparabit firmissimum regni fundamentum.

Quibus ex placitis alium aliud magis premere et amplificare vix opus est dicere.

Jam vero propositum nobis est posteriorum hominum de regno scripta cum antiquioribus illis comparare, ut eluceat, quem quisque potissimum in scribendo opere secutus sit. Potissimum dico, nam persuaderi vix cuiquam poterit ullum scriptorem mediocriter eruditum Xenophontem legisse, Platonis operum plane nescium ignarumque fuisse.

Sed antequam ad comparandos inter se auctores aggrediar, dico et adnoto permultas similitudines, quae mihi sint afferendae, ab hoc vel illo iam animadversas esse maximeque editiones commentariis copiosioribus instructas priorum scriptorum vestigia significare. Supersedeo omnes has editiones enumerare, satis erit gravissimas nominatim afferre: Krabingeri Synesianam editionem et Wyttenbachi Julianam*).

---

*) Synesius' des Kyrenäers Rede über das Königtum. griech. u. deutsch von J. G. Krabinger. München 1825.

Juliani imperatoris in Constantii laudem oratio. graece et latine. cum animadversionibus D. Wyttenbachii. ed. G. H. Schäfer. Lipsiae 1802.

Accedentibus iam nobis ad rem primum opus est antiquiores illos viros breviter inter se comparare. Et stent quidem altera ex parte Plato et Aristoteles — nam Platonem et Aristotelem inter se comparare omitto satis superque ab aliis comparatos*) —, altera Isocrates et Xenophon. Exhibent autem et Plato et Xenophon regentis viri comparationes cum pastore, medico, nauta, patre**).

1) Plato πολ. p. 343 B. 345 C ss. 440 D. 451 C. 415 E. Xen. K. παιδ. I, 1, 1 ss. VIII, 2, 14.
2) Plato πολ. 341 C. 345 C ss. 389 C. 567 B. politici p. 297 B. 297 E. Xen. K. παιδ. V, 3, 47.
3) Plato πολ. 341 C. 346 A. B. 389 C. politici p. 297 E. Xen. K. παιδ. VIII, 1, 15. VIII, 8, 1. de navigatione omnino sunt K. παιδ. I, 6, 6. IV, 1, 15. VI, 1, 16.
4) Plato πολ. 568 E. Xen. K. παιδ. VIII, 1, 1. 1, 44. 8, 1. 2, 9. Ἀγησ. 7, 3.

Ex his comparationibus in Isocratis quae quidem legerim operibus nullam inveni, apud Aristotelem unam cum nauta comparationem semel adhibitam: Arist. ed. Susemihli III, 4, 2.

Quid autem hae imagines sibi volunt? Significant certe regi eorum quos regat saluti prospiciendum esse, id quod disertis verbis apud utrumque legitur.

Plato πολ. 347 D ὅτι τῷ ὄντι ἀληθινὸς ἄρχων οὐ πέφυκε τὸ αὑτῷ συμφέρον σκοπεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ τῷ ἀρχομένῳ.

Xen. Ἀγησ. 3, 1 ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν.

Plane vero contrarius bono regi est tyrannus, quod nomen omnis inhumanitatis et odii plenum est.

Plato πολ. 566 A. 576 A. 579 B. C. Xen. Ἱέρ. 1, 38. 2, 8 s. 3, 8. 6, 3 ss. K. παιδ. I, 3, 18.

---

*) Broecker: Politicorum quae docuerunt Plato et Aristoteles, disquisitio et comparatio. Leipzig 1824. Orges: Comparatio Platonis et Aristotelis librorum de republica. Berlin 1843.

**) Jam ante hos scriptores poetas imprimisque Homerum tales comparationes adhibuisse commemoratione dignum videtur.

Rex deinde virtutibus ceteris hominibus praestet. Platoni aristocratiam laudanti id placere manifestum est, nec minus Aristoteli, videbis ne Xenophontem quidem Isocratemque aliter rem se habere velle.

Isocr. *Νικ.* 34 d. *πρὸς Νικ.* 17 a. Xen. *Κ. παιδ.* I, 6, 22. VII, 5, 78. 5, 83. VIII, 1, 37.

Cuius regis praestantiae summum est se ipsum regere libidinesque coercere.

Plato *πολ.* 580 C *βασιλεύοντα αὑτοῦ.*

Xen. *Ἀγησ.* 10, 2 *καὶ γὰρ δὴ οὐχ οὕτως ἐπὶ τῷ ἄλλων βασιλεύειν ὡς ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ ἄρχειν ἐμεγαλύνετο.*

Isocr. *πρὸς Νικ.* 20 d *ἄρχε σαυτοῦ μηδὲν ἧττον ἢ τῶν ἄλλων.*

Plato *πολ.* 389 D *ἄρχειν ἡδονῶν.* 431 D *κρείττω ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ αὐτὴν αὑτῆς.* 590 C *ἄρχειν τῶν ἐν αὑτῷ θρεμμάτων.*

Xen. *Κ. παιδ.* IV, 2, 45 *γαστρὸς κρείττους εἶναι καὶ κερδέων ἀκαίρων.*

Isocr. *Εὐαγ.* 198 a *ἡγούμενος τῶν ἡδονῶν, ἀλλ' οὐκ ἀγόμενος ὑπ' αὐτῶν.*

Plato *πολ.* 485 E *οὐδαμῇ φιλοχρήματος.*

Xen. *Ἀγησ.* 4, 4 *ἐγκράτεια χρημάτων.*

Jam re vera urbis hominumque amans evadet.

Plato *πολ.* 502 E *φιλοπόλιδάς τε φαίνεσθαι.*

Xen. *Ἀγησ.* 7, 1 *φιλόπολις.* *Κ. παιδ.* I, 2, 1 *ψυχὴν δὲ φιλανθρωπότατος.*

Isocr. *πρὸς Νικ.* 17 e *φιλάνθρωπος καὶ φιλόπολις.*

Nec fieri potest, quin talem regem summa beatitudo sequatur.

Plato *πολ.* 353 E *ἡ μὲν ἄρα δικαία ψυχὴ καί ὁ δίκαιος ἀνὴρ εὖ βιώσεται, κακῶς δὲ ὁ ἄδικος.*

Xen. *Κ. παιδ.* III, 3, 53 *τοὺς μὲν ἀγαθοὺς καὶ εὐκλεεῖς εὐδαιμονεστάτους τῷ ὄντι νομίζειν, τοὺς δὲ κακοὺς καὶ δυσκλεεῖς ἀθλιωτάτους ἁπάντων ἡγεῖσθαι.*

Civium autem ad unum quisque officium animum intendito.

Plato. *πολ.* 433 *A* *καὶ μὴν ὅτι γε τὸ τὰ αὑτοῦ πράττειν καὶ μὴ πολυπραγμονεῖν δικαιοσύνη ἐστί.* cf. 433 *E.* cf. Aristot. *πολ.* II, 11, 8.

Xen. *K. παιδ.* II, 1, 21 *ὅτι οὗτοι κράτιστοι ἕκαστα γίγνονται, οἳ ἂν ἀφέμενοι τοῦ πολλοῖς προσέχειν τὸν νοῦν ἐπὶ ἓν ἔργον τράπωνται.* cf. VIII, 2, 5 s.

Similitudo quaedam porro intercedit inter Plat. *πολ.* 506 *B* *ἐπιστήμην τὸ ἀγαθὸν φῂς εἶναι ἢ ἡδονήν;* et Xen. *K. παιδ.* III, 1, 17 *πάθημα ἄρα τῆς ψυχῆς σὺ λέγεις εἶναι τὴν σωφροσύνην ὥσπερ λύπην, οὐ μάθημα;*

Nec minus similes sunt Aristot. *πολ.* III, 16, 9 *ἐπεὶ καὶ νῦν ὀφθαλμοὺς οἱ μονάρχαι ποιοῦσιν αὑτοῖς καὶ ὦτα καὶ χεῖρας καὶ πόδας, τοὺς γὰρ τῇ ἀρχῇ καὶ αὑτοῦ φίλους ποιοῦνται συνάρχους* et Xen. *K. παιδ.* VIII, 2, 10 *ὡς καὶ τοὺς βασιλέως καλουμένους*) ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ βασιλέως ὦτα οὐκ ἄλλως ἐκτήσατο ἢ τῷ δωρεῖσθαί τε καὶ τιμᾶν.* cf. 2, 11 s. 6, 16.

Apparet igitur iam antiquissimos huius rei scriptores multa exhibere communia, ita ut non semper certe possit diiudicari, quemnam eorum hic vel ille e posterioribus ante oculos habuerit.

Inter quos primus de hac re egit

I. Philo Judaeus.

Qui tertio ante Chr. decennio Alexandriae natus Graecorum non minus quam Judaeorum litteris imbutus et deditus fuit. Scripsit autem permulta, philosophica, politica, historica. Atque id summo studio sectatus est, ut demonstraret sanctorum librorum praecepta similia vel eadem esse atque Graeco-

---

*) annotandum est ministros regum Persarum, qui quaecunque ubique gererentur principi deferrent, *ὀφθαλμοὺς* et *ὠτακουστὰς* appellari solitos esse. cf. Suidae verba: *ὀφθαλμὸς βασιλέως ἀντὶ τοῦ μέγα δυνάμενος παρὰ βασιλεῖ. οὕτω δὲ ἐκάλουν τοὺς σατράπας, δι' ὧν πάντα ὁ βασιλεὺς ἐπισκοπεῖ, ὡς βασιλέως ὦτα τοὺς ὠτακουστάς, δι' ὧν ἀκούει τὰ πραττόμενα ἑκάστῳ πανταχοῦ.* Herod. I, 114. Aeschyl. Pers. ed. Kirchoffi v. 957. Aristoph. Acharn. v. 91 s.

rum sapientium sententias. Itaque compluribus opusculis Judaeorum proavorum vitas illustravit summasque in iis fuisse virtutes ostendere conatus est. Atque ut de Abrahamo, Isaaco, Jacobo, Mose disseruit, ita de Josepho quoque egit quasi veri hominis politici specimine libro qui inscribitur: *βίος πολιτικοῦ, ὅπερ ἐστὶ περὶ τοῦ Ἰωσήφ* *). Qui libellus eam de qua disputamus rem spectat. Inspicientibus iam clarum erit inesse Graecorum auctorum nonnulla vestigia.

Politicum enim virum sicut illi cum pastore medico nauta patre comparat. 1) § 1 med. 2) § 7 in. § 12 fin. § 14 med. 3) § 7 in. 4) § 14 in.

Nec *φιλανθρωπίαν* praetermittit: § 18 in. et § 40 med.

Consentit deinde cum antiquioribus virum virtutis amantem libidines spernere.

§ 26 med. *φιλήδονος . . . . ἄγονος . . . . ἁπάσης ἀρετῆς. οὐδὲν γὰρ οὕτω ἐχθρὸν ἄλλο ἄλλῳ ὡς ἀρετῇ ἡδονή.*

Contra Aristot. *πολ.* I, 1, 2 *ὅσοι μὲν οὖν οἴονται πολιτικὸν καὶ βασιλικὸν καὶ οἰκονομικὸν καὶ δεσποτικὸν τὸν αὐτόν, οὐ καλῶς λέγουσιν,* cum Plat. politici cap. I quod exscribere longum est facit noster § 8: *δι᾽ ὧν μάλιστα παρίσταται τὸν αὐτὸν οἰκονομικόν τε εἶναι καὶ πολιτικόν.*

§ 43 denique: *ὃς ἐφορᾷ πάντα καὶ πάντων ἐπακούει,* si poetas praetermittimus, sapit Xen. *K. παιδ.* VIII, 7, 22: *πάντ᾽ ἐφορῶντας καὶ πάντα δυναμένους.*

II. De Dione Chrysostomo.

Natus est Dio, Pasicratis filius, circa medium primum p. Chr. saeculum Prusae, Bithyniae in oppido. A parentibus diligentissime educatus omnibus antiquorum litteris instructus

---

*) Bibliotheca sacra patrum ecclesiae Graecorum. pars II: Philonis Judaei opera omnia. Lipsiae 1828. vol. IV.

Hoc loco Philonis opus *περὶ μοναρχίας* compositum non esse respiciendum manifestum est, quippe quo contendat non multos deos sed unum esse. Liceat tamen afferre § 1 in. et § 4 in. Deum *πάντων πατέρα* vocari, et § 1 fin. *βασιλέα βασιλέων*.

est. Juvenis tum factus ad rempublicam accessit tyrannumque Prusae ut evaderet patriam reliquit atque Domitiano imperatore Romae constitit. Aliquanto post exul multas terras adiit, Nerva autem imperium nacto Romam rediit atque etiam Traiani aetate ibi floruit, a quibus summi est aestimatus. Mortem quando obierit minus certum est. Composuit autem permulta et clarissima scripta atque ex eloquentia cognomen cepit Chrysostomi. Quibus ex operibus compluria regis virtutes discutiunt et explanant. Sunt autem praeter minora quaedam scripta, quae enumeravimus, quattuor maiores de regno orationes, atque diriguntur et prima et tertia ad ipsum principem, ut viri docti putant Traianum, secunda dialogi formam praebet colloquentibus Alexandro et Philippo, quarta ipsa quoque dialogus est inter Alexandrum et Diogenem.

His in libris conscribendis haud pauca Dionem ex antiquis auctoribus sumpsisse facile quis coniciat. Videamus quaeso, quorum virorum vestigia praebeat, quemque potissimum imitatus sit.

Cum Platone non minus quam cum Xenophonte commune habet comparationes illas regis cum pastore, nauta, patre.

1) p. 48*), p. 53, vol. II, p. 290, p. 297. 2) p. 53 fin. vol. II, p. 323. 3) p. 51 in.

Cum utroque deinde consentit, quod immoderatos risus admitti vetat, qua in re propius videtur accedere ad Xenophontem.

Plato *πολ.* 388 *E ἀλλὰ μὴν οὐδὲ φιλογέλωτάς γε δεῖ εἶναι* (scil. *θεούς*).

Xen. *K. παιδ.* VIII, 1, 33 *ἐπέγνως δ᾽ ἂν ἐκεῖ οὐδένα . . . . χαίροντα ὑβριστικῷ γέλωτι.*

Dio p. 91 *ἀλλὰ πάντα τὰ τοιαῦτα . . . ἐκβαλεῖν ὡς πορρωτάτω . . . γέλωτάς τε ἀκρατεῖς καὶ τοιούτου γέλωτος ποιητάς.*

Platonem vero aut solum aut certe potissimum sectatur his locis:

*) Dionis Chrysostomi orationes ex rec. Jacobi Reiske vol. I. II. Lipsiae 1784.

Dio p. 156 in. *τοῦ γὰρ ποιμένος οὐκ ἄλλο τι ἔργον ἢ πρόνοια καὶ σωτηρία καὶ φυλακὴ προβάτων. ὥστε κατακόπτειν οὐ μὰ Δία καὶ σφάττειν καὶ δέρειν.* et p. 48 med. *οὐχ ἑστιάτορα καὶ δαιτυμόνα, ὡς ἔφη τις.*

Plato *πολ.* 345 C *πιαίνειν οἴει αὐτὸν τὰ πρόβατα, καθ' ὅσον ποιμήν ἐστιν, οὐ πρὸς τὸ τῶν προβάτων βέλτιστον βλέποντα, ἀλλ' ὥσπερ δαιτυμόνα τινὰ καὶ μέλλοντα ἑστιάσεσθαι πρὸς τὴν εὐωχίαν;*

Et sicut locis allatis pastor et grex comparationi sunt, ita milites quasi canes pastoris sunt: Plat. *πολ.* 375 A ss et 404 A. et Dionis p. 53.

Qui canes cavendum est ne fame coacti fiant lupi.

Plato *πολ.* 416 *A αἴσχιστον ποιμέσι τοιούτους γε καὶ οὕτω τρέφειν κύνας ἐπικούρους ποιμνίων, ὥστε ὑπὸ ἀκολασίας ἢ λιμοῦ ἤ τινος ἄλλου κακοῦ ἔθους αὐτοὺς τοὺς κύνας ἐπιχειρῆσαι τοῖς προβάτοις κακουργεῖν καὶ ἀντὶ κυνῶν λύκοις ὁμοιωθῆναι.*

Dio p. 53 med. *καθάπερ εἰ ποιμὴν τοὺς μὲν συμφυλάττοντας αὐτῷ ἀγνοοίη καὶ μήτε τροφὴν αὐτοῖς ὀρέγοι μήτε συναγρυπνήσειέ ποτε φυλάττουσιν. οὗτος γὰρ οὐ τὰ θηρία μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς κύνας ἀναπείθει μὴ ἀπέχεσθαι τῆς ποίμνης.*

Quo autem cibo rex milites nutriet? Minime piscium carnibus, id quod et Plato et Dio consentiunt cum Homero. Pl. *πολ.* 404 C. Dio p. 87 fin. et 88 in.

Atque ut in eligendis cibis non tam iucunditas quam utilitas respicienda est, ita omnino iucunditates libidinum reiciendae sunt.

Plato *πολ.* 431 D *κρείττω ἡδονῶν.* 389 D *αὐτοὺς δὲ ἄρχοντας τῶν περὶ πότους καὶ ἀφροδίσια καὶ περὶ ἐδωδὰς ἡδονῶν.*

Dio p. 64 fin. *οὐ τῶν ἡδονῶν . . . . ἐπιθυμοῦντα.* vol. II, p. 322 *φείδεται δὲ τῶν ἡδονῶν.*

Plato *πολ.* 485 *E οὐδαμῇ φιλοχρήματος.* 390 *E φιλοχρήματον.*

Dio p. 48 *φιλοχρήματος.* cf. p. 50 fin. p. 113 *εἰ δὲ φιλήδονος καὶ φιλοχρήματος.* cf. p. 166, 169, 185.

Quarum libidinum etsi omnes homines oportet vacuos ac liberos esse, tamen regem praeter ceteros decet, quoniam is qui regnat optimus esse debet. Hoc cum Platonis aristocratia Dioni convenit.

p. 116 *τὴν κατὰ φύσιν τοῦ κρείττονος τῶν ἐλαττόνων ἀρχὴν καὶ πρόνοιαν.* et p. 121 med. *τὸ βέλτιον τοῦ ἥττονος ἔταξεν ὁ θεὸς προνοεῖν τε καὶ ἄρχειν.*

Ad assequendas autem et perficiendas virtutes rex imitetur Deum.

Plato *πολ.* 613 *A ὃς ἂν προθυμεῖσθαι ἐθέλῃ δίκαιος γίνεσθαι καὶ ἐπιτηδεύων ἀρετὴν εἰς ὅσον δυνατὸν ἀνθρώπῳ ὁμοιοῦσθαι θεῷ.*

Dio p. 56 in. *ἐπιμελεῖσθαι πρὸς ἐκεῖνον, ὡς δυνατόν ἐστιν, εὐθύνοντας καὶ ἀφομοιοῦντας τὸν αὑτῶν τρόπον.*

Deus enim natura sua bonus est bonorumque auctor.

Plato 379 *A οὐκοῦν ἀγαθὸς ὅ γε θεὸς τῷ ὄντι τε καὶ λεκτέον οὕτως;* 379 *B ὃ δέ γε μηδὲν κακὸν ποιεῖ, οὐδ᾽ ἄν τινος εἴη κακοῦ αἴτιον;* 379 *C καὶ τῶν μὲν ἀγαθῶν οὐδένα ἄλλον αἰτιατέον, τῶν δὲ κακῶν ἄλλ᾽ ἄττα δεῖ ζητεῖν τὰ αἴτια, ἀλλ᾽ οὐ τὸν θεόν.*

Dio p. 56 fin. *καὶ μυρίας ἄλλας ἐπικλήσεις ἔχων, πάσας ἀγαθὰς καὶ ἀγαθῶν αἰτίας.* et p. 51 exhibet ne regem quidem ullius mali auctorem exsistere debere: *κακοῦ δὲ ἧττον αἴτιος γίνεσθαι πέφυκεν ἤπερ ὁ ἥλιος τοῦ σκότους.*

Plane contrarius regi est tyrannus, qui praecipue caret amicitia.

Plato *πολ.* 576 *A φιλίας ἀληθοῦς τυραννικὴ φύσις ἀεὶ ἄγευστος.*

Dio p. 217 med. *τοῦ δὲ καλλίστου καὶ λυσιτελεστάτου κτήματος ἁπάντων ἐστὶν ἀπορώτατος, εὐνοίας καὶ φιλίας.* et p. 137 fin. *πάντων γὰρ ἀπορώτατός ἐστι φιλίας τύραννος.*

Caret deinde animi tranquillitate.

Plato *πολ.* 579 *B πολλῶν καὶ παντοδαπῶν φόβων καὶ ἐρώτων μεστός.* et 579 *E καὶ τὰς ἐπιθυμίας οὐδ᾽ ὁπωστιοῦν ἀποπιμπλὰς . . . καὶ φόβων γέμων διὰ παντὸς τοῦ βίου.*

Dio p. 48 *καὶ πάσης ἀνομίας ἐμπιπλάμενόν τε καὶ ἀποπιμπλάντα τὴν ψυχὴν τεταραγμένην . . . φόβοις καὶ ἡδοναῖς καὶ παντοίαις ἐπιθυμίαις.*

Nec se ipsum potest regere.

Plato *πολ.* 579 *C μὴ . . . . . . καὶ ἑαυτοῦ ὢν ἀκράτωρ ἄλλων ἐπιχειρήσῃ ἄρχειν.* et 590 *C ὥστε μὴ ἂν δύνασθαι ἄρχειν τῶν ἐν αὑτῷ θρεμμάτων.*

Dio p. 48 *οὔτε αὐτὸς ἑαυτοῦ γενέσθαι δυνατὸς ἄρχων οὐδ' ἐγκρατὴς οὔτε τῶν ἄλλων οὐδενός.* et vol. II, p. 321 *καὶ μὴν εἴ τις ἀνδρὸς ἑνὸς οὐχ οἷός τε ἄρχειν ἐστὶ . . . οὐδὲ αὖ μίαν ψυχὴν κατευθύνειν τὴν αὑτοῦ, πῶς ἂν δύναιτο βασιλεύειν μυριάδων ἀναριθμήτων;*

Similes loci sunt Platonis *πολ.* 580 *C*, Xen. *Ἀγησ.* 10, 2, Isocr. *πρὸς Νικ.* 20 d. (huius disp. p. 10). Adhibeas ad eos Dionis p. 64 *ἄρχειν ἑαυτοῦ.*

Platonem et Aristotelem sapit Dionis p. 115, ubi tres bonae totidemque malae reipublicae formae enumerantur.

Platonis denique *πολ.* 347 D *τῷ ὄντι ἀληθινὸς ἄρχων* spectat Dionis (p. 56 et) p. 113 *βασιλεὺς ἀληθῶς,* et Platonis p. 469 A s. sequitur Dionis p. 117 fin. et 118 in., quibus locis inest praeter deos etiam daemones esse venerandos.

Vidimus igitur Chrysostomum haud ignarum fuisse Platonis, iam si placet spectemus, ecquid Xenophontem aut Isocratem secutus sit.

Solum autem Isocratem respiciunt loci fere hi: •

Dio p. 52 fin. *καὶ πολεμικὸς μὲν οὕτως ἐστίν, ὥστε ἐπ' αὐτῷ εἶναι τὸ πολεμεῖν, εἰρηνικὸς δὲ οὕτως, ὡς μηδὲν ἀξιόμαχον αὐτῷ λείπεσθαι. καὶ γὰρ δὴ καὶ τόδε οἶδεν, ὅτι τοῖς κάλλιστα πολεμεῖν παρεσκευασμένοις τούτοις μάλιστα ἔξεστιν εἰρήνην ἄγειν.*

Isocr. *πρὸς Νικ.* 19 d *πολεμικὸς μὲν ἴσθι ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς παρασκευαῖς, εἰρηνικὸς δὲ τῷ μηδὲν παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκτεῖν.*

Dio p. 104 in. *πῶς οὐκ ἂν εἴποι τις τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς ἀγαθὸν εἶναι τὸν δαίμονα, οὐκ αὐτῷ μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι; τῶν μὲν γὰρ πολλῶν ἀνθρώπων καὶ ἰδιωτῶν*

μικρὰν τινα ἀρχὴν ἐχόντων ὀλίγος ὁ δαίμων καὶ μόνου τοῦ ἔχοντος· ὅτῳ δὲ παμπληθεῖς μὲν ὑπακούωσι πόλεις, πάμπολλα δὲ ἔθνη κυβερνᾶται, ... πάντων δὲ οὗτος ἀνθρώπων γίνεται σωτὴρ καὶ φύλαξ, ἄνπερ ᾖ τοιοῦτος.

Isocr. *πρὸς Νικ.* 16 c *οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἰδιώτας παιδεύοντες ἐκείνους μόνον ὠφελοῦσιν. εἰ δέ τις τοὺς κρατοῦντας τοῦ πλήθους ἐπ' ἀρετὴν προτρέψειεν, ἀμφοτέρους ἂν ὀνήσειε καὶ τοὺς τὰς δυναστείας ἔχοντας καὶ τοὺς ὑπ' αὐταῖς ὄντας.*

Sequantur quidam loci, qui et Xenophontem et Isocratem sapiant.

Qui volunt uterque amicos regis participes esse regnandi laborum, id quod Dio consentit.

Xen. *Κ. παιδ.* VII, 5, 55 *ὅπως . . συμπονεῖν . . ἡμῖν ἐθέλοιεν.* VII, 5, 71 *κοινωνοὶ εἶναι καὶ πόνων καὶ ἀγαθῶν.* VIII, 7, 14 *συμφύλακας τῆς βασιλείας.* VIII, 1, 9 *συμφύλακας τῆς εὐδαιμονίας.*

Isocr. *πρὸς Νικ.* 20 b *φίλους κτῶ . . ., μεθ' ὧν ἄριστα τὴν πόλιν διοικήσεις.*

Dio p. 104 fin. *συμπονεῖν ἐθέλειν.* p. 130 *καὶ τὴν ἀρχὴν συνδιοικοῦντας.*

Posteriore Dionem loco propius ad Isocratem accedere vides.

Consentiunt deinde amicitiam summum bonum regis esse.

Xen. *Ἱέρ.* 3, 3 *ὅτι ἡ φιλία μέγιστον ἀγαθὸν καὶ ἥδιστον ἀνθρώποις ἐστί.* 3, 5 *τοσοῦτον δέ τι ἀγαθὸν κρίνω ἔγωγε τὸ φιλεῖσθαι εἶναι.* *Κ. παιδ.* VII, 1, 38 *ὅσου ἄξιον εἴη τὸ φιλεῖσθαι ἄρχοντα ὑπὸ τῶν περὶ αὐτόν.*

Isocr. *πρὸς Νικ.* 25 b *ὅτι σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατον καὶ τυραννικώτατον ἁπάντων τῶν κτημάτων ἐστίν.*

Dio p. 54 in. *τοῦ καλλίστου καὶ ὠφελιμωτάτου κτήματος φιλίας.* p. 129 fin. *φιλίαν γε μὴν νενόμικεν ἁπάντων τῶν αὑτοῦ κτημάτων κάλλιστον καὶ ἱερώτατον.* cf. p. 217 med. (huius disp. p. 15 fin.)

Honoret autem et amet rex bonos.

Xen. *Ἱέρ.* 9, 10 *ὁ ἀγαθόν τι εἰσηγούμενος οὐκ ἀτίμητος ἔσται.* *Κ. παιδ.* II, 3, 12 *ἀγαθοὺς φιλεῖν οὐδὲν ἧττον ἑαυτοῦ.*

VII, 5, 85 *καὶ οὓς ἂν ὁρῶ τὰ καλὰ καὶ τἀγαθὰ ἐπιτηδεύοντας, τούτους τιμήσω.* VIII, 1, 39 *οὕστινας μάλιστα ὁρῴη τὰ καλὰ διώκοντας, τούτους καὶ δώροις καὶ ἀρχαῖς καὶ ἕδραις καὶ πάσαις τιμαῖς ἐγέραιρεν.*

Isocr. *πρὸς Νικ.* 18 a *ὅπως οἱ βέλτιστοι μὲν τὰς τιμὰς ἕξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι μηδὲν ἀδικήσονται.* 19 a *τίμα ταῖς μὲν ἀρχαῖς τῶν φίλων τοὺς οἰκειοτάτους.*

Dio p. 49 *τιμῶν μὲν καὶ ἀγαπῶν τοὺς ἀγαθούς, κηδόμενος δὲ πάντων.*

Sequitur porro Dio utrumque, imprimis vero Xenophontem, ubi dicit de hominum regis imitatione.

Dio p. 104 *ἡ δὲ σωφροσύνη καὶ τοὺς ἀκολαστοτέρους σωφρονεστέρους ποιεῖ . . ., ἡ δὲ δικαιοσύνη καὶ τοῖς ἀδίκοις αὑτῆς μεταδίδωσιν· ἡ δὲ ἀνδρεία καὶ τοὺς ἧττον εὐψύχους οὐ μόνον σώζειν ἀλλὰ καὶ θαρραλεωτέρους ποιεῖν δύναται.*

p. 104 fin. et 105 in. *μνησθεὶς γὰρ τοῦ χρηστοῦ βασιλέως ἐπὶ πᾶσιν εἴρηκεν·*

ἀρετῶσι δὲ λαοὶ ὑπ' αὐτοῦ.

Isocr. *πρὸς Νικ.* 21 a *τὴν σαυτοῦ σωφροσύνην παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη γιγνώσκων, ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὅλης ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς ἄρχουσιν.* cf. p. 34 d.

Xen. *Κ. παιδ.* VIII, 1, 30 *καὶ σωφροσύνην δ' αὑτοῦ ἐπιδεικνὺς μᾶλλον ἐποίει καὶ ταύτην πάντας ἀσκεῖν.* VIII, 8, 5 *ὁποῖοί τινες γὰρ ἂν οἱ προστάται ὦσι, τοιοῦτοι καὶ οἱ ὑπ' αὐτοὺς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίγνονται.*

Dio p. 104 fin. *οὐδ' αὖ σφόδρα οὕτως ἀναίσχυντος ὥστε παρὼν ᾧ τὸ ποιεῖν οὐκ*) ἀναγκαῖον τούτῳ δὲ μὴ συμπονεῖν ἐθέλειν.*

Xen. *Ἀγησ.* 7, 2 *τίς γὰρ ἂν ἐθέλησεν ἀπειθεῖν ὁρῶν τὸν βασιλέα πειθόμενον;*

At multo maior est numerus eorum Dionis locorum, qui redeunt ad solum Xenophontem. Hunc qui vel obiter legerit eum effugere non potest summo studio deorum metum et

---

*) *οὐκ* codd. non habent, sed recte annotat Reiske „sine dubio *οὐκ ἀναγκαῖον* est cum Casaub. leg."

venerationem in viris a se descriptis laudasse et celebrasse. Supervacaneum est omnes enumerare locos, quibus exempli causa Cyrus, antequam ad gravius aliquod opus accederet, deis traditur immolavisse; sufficiat attulisse:

Ἀγησ. 3, 2 *τὰ μὲν θεῖα οὕτως ἐσέβετο.* 11, 8 *ἀεὶ δὲ δεισιδαίμων ἦν.* *Κ. παιδ.* I, 5, 6 *ἤρχετο πρῶτον ἀπὸ τῶν θεῶν.* I, 5, 14 *ἀεὶ ἀπὸ θεῶν ὁρμᾶσθαι.* VIII, 2, 22 *ἐγὼ δὲ ὑπηρετῶ μὲν τοῖς θεοῖς.* VIII, 7, 22 *ἀλλὰ θεούς γε τοὺς ἀεὶ ὄντας . . . . φοβούμενοι μήποτε ἀσεβὲς μηδὲν μηδὲ ἀνόσιον ποιήσητε μήτε βουλεύσητε· μετὰ μέντοι θεοὺς καὶ ἀνθρώπων τὸ πᾶν γένος τὸ ἀεὶ ἐπιγιγνόμενον αἰδεῖσθε.*

Jam vide eius sectatorem Dionem:

p. 49 *ἔστι δὴ πρῶτον μὲν θεῶν ἐπιμελὴς καὶ τὸ δαιμόνιον προτιμῶν.* p. 116 fin. *καὶ πρῶτόν γε καὶ μάλιστα θεραπεύει τὸ θεῖον.* p. 49 infra *μετὰ δὲ τοὺς θεοὺς ἀνθρώπων ἐπιμελεῖται.*

Conferas porro Xen. *Ἀγησ.* 11, 1 *τοὺς θεοὺς συμμάχους ποιεῖσθαι*, *Κ. παιδ.* I, 6, 4 *ὡς πρὸς φίλους μοι ὄντας τοὺς θεοὺς οὕτω διάκειμαι* et Dionis p. 137 *ὥστε καὶ τοὺς θεοὺς αὑτῷ πειρᾶται ποιεῖν φίλους.*

Malunt autem dei honorari bonis factis quam sacrificiis. Xen. *Ἀγησ.* 11, 2. Dio p. 117.

Nec minor fere eorum locorum numerus est, quibus et Xenophon et Dio proferunt et dictitant bonum regem oportere libidinibus se abstinere, incumbere in labores, similia.

Xen. *Ἀγησ.* 5, 2 *οὐ μὴν ὕπνῳ γε δεσπότῃ, ἀλλ' ἀρχομένῳ ὑπὸ τῶν πράξεων ἐχρῆτο . . ., ἡγεῖτο γὰρ ἄρχοντι προσήκειν οὐ μαλακίᾳ ἀλλὰ καρτερίᾳ τῶν ἰδιωτῶν περιεῖναι.* *Ἀγησ.* 5, 3 *Ἀγησίλαος πονῶν μὲν ἠγάλλετο, ῥᾳστώνην δὲ πάμπαν οὐ προσίετο.* 11, 6 *τῇ δὲ βασιλείᾳ προσήκειν ἐνόμιζεν οὐ ῥᾳδιουργίαν ἀλλὰ καλοκἀγαθίαν.*

Dio p. 48 *οἷον οὐδὲ καθεύδειν αὐτὸν ἀξιοῖ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ὡς οὐδὲ οὔσης αὐτῷ σχολῆς ῥᾳθυμεῖν.*

Xen. *Κ. παιδ.* I, 6, 8 multi putant *δεῖν τὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχομένων διαφέρειν τῷ καὶ πολυτελέστερον δειπνεῖν καὶ*

πλέον ἔχειν ἔνδον χρυσίον καὶ πλείονα χρόνον καθεύδειν καὶ πάντα ἀπονώτερον τῶν ἀρχομένων διάγειν. ἐγὼ δὲ οἶμαι, ἔφη, τὸν ἄρχοντα οὐ τῷ ῥᾳδιουργεῖν χρῆναι διαφέρειν τῶν ἀρχομένων, ἀλλὰ τῷ προνοεῖν καὶ φιλοπονεῖν προθυμούμενον. I, 6, 25 *τὸν ἄρχοντα δεῖ τοῦ ἡλίου πλεονεκτοῦντα φανερὸν εἶναι . . . τοῦ ψύχους . . . τῶν πόνων.*

Dio p. 50 *καὶ μὲν δὴ οἴεται δεῖν πλεῖον ἔχειν διὰ τὴν ἀρχὴν οὐ τῶν χρημάτων οὐδὲ τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ τῶν φροντίδων.* p. 135 *ὁ τοιοῦτος βασιλεὺς βούλεται, πολλαχοῦ δὲ καὶ ἔλαττον ἔχειν ἐκείνων οἷον σχολῆς ῥᾳθυμίας ἀνέσεως.* cf. p. 121 fin., 122 in.

Xen. *Ἀγησ.* 4, 4 *ἐγκρατείας χρημάτων.* 5, 4 *περί γε μὴν ἀφροδισίων ἐγκρατείας.*

Dio vol. II, p. 323 *ἰσχυρὰ ἐγκράτεια.*

Xen. *Ἀγησ.* 9, 3 *φιλόπονος.* *K. παιδ.* III, 3, 8 *τό τε ἀγρυπνῆσαι ὅπου ἔδει καὶ τὸ πονῆσαι.*

Dio p. 50 *ὥστε καὶ φιλόπονος μᾶλλόν ἐστιν.*

Similes loci sunt Xen. *Ἀγησ.* 7, 1. 8, 6. 8, 8. 11, 6. *K. παιδ.* III, 3, 51. VII, 5, 78. VIII, 1, 32. 2, 2. 2, 13. 7, 12. IV, 2, 45. Dio p. 47 fin.

Laboriosum autem regem plus delectationum et laetitiarum habere quam otio deditum, inest in Xen. *K. παιδ.* VII, 5, 80 et I, 5, 12 atque in Dionis p. 129 in. et med. et p. 50 fin.

Huic tam laboriosi regis imagini optime congruit non rarum esse hominibus debere eius aspectum.

Xen. *Ἀγησ.* 9, 1 *ὁ μὲν τῷ σπανίως ὁρᾶσθαι ἐσεμνύνετο, Ἀγησίλαος δὲ τῷ ἀεὶ ἐμφανὴς εἶναι ἠγάλλετο.* *K. παιδ.* VII, 5, 46 *τοὺς δὲ σπανίους ἰδεῖν στρατηγοὺς πολλὰ ἐνόμιζον ὧν δεῖ πραχθῆναι παριέναι.*

Dio p. 53 *ὅστις μὲν γὰρ . . . οὐδεπώποτε ἢ σπανίως ἑώρακε τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς κινδυνεύοντας καὶ πονοῦντας.*

Bonum vero si se praestat regem omnes diligunt et amant.

Xen. *Ἱέρ.* 11, 11 *ὁ δὲ ἀπὼν ἐπιθυμοίη ἂν ἰδεῖν σε, ὥστε οὐ μόνον φιλοῖο ἂν ἀλλὰ καὶ ἐρῷο ὑπ᾽ ἀνθρώπων.*

Dio p. 50 *ἀλλὰ γὰρ ἀνάγκη τὸν ἥμερον καὶ φιλάνθρωπον βασιλέα μὴ μόνον φιλεῖσθαι ὑπ᾽ ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ ἐρᾶσθαι.* p. 51 *οἱ δὲ ἀκούοντες ἐπιθυμοῦσιν ἰδεῖν μᾶλλον ἢ παῖδες ἀγνοουμένους πατέρας ἀνευρεῖν.* p. 55 *πόθεν δὲ οὐκ ἂν ἔλθοιεν ἐπ᾽ ἐκεῖνον ὀψόμενοί τε αὐτόν . . . .* cf. Xen. *Ἀγησ.* 1, 19. 6, 4. Dionis p. 120. p. 121 in.

Xen. *Κ. παιδ.* V, 3, 32 *ἐχθρὸν δὲ μηδένα ἐπιθυμεῖν εἶναι.*

Dio p. 51 *οὐδεὶς ὁμολογεῖ πολέμιος εἶναι.* p. 120 *μηδένα δὲ ἔχοντι ἐπιβουλεύοντα.*

Abhorreret enim a natura, si bestiae mentis ac rationis expertes amarent eos qui regerent, homines mente praediti odissent nec iis parerent. Xen. *Κ. παιδ.* I, 1, 1 ss. Dio p. 50.

Amorem igitur omnium rex talis sibi comparabit firmissimumque regni et vitae fundamentum ponet.

Xen. *Ἱέρ.* 11, 11 *φόβον δὲ οὐκ ἂν ἔχοις, ἀλλ᾽ ἄλλοις παρέχοις μή τι πάθῃς.* 7, 10 *οὐκ ἐπιβουλευόμενον, ἀλλὰ φροντιζόμενον μή τι πάθῃ.* *Κ. παιδ.* VII, 1, 30 *ὡς οὐκ ἔστιν ἰσχυροτέρα φάλαγξ ἢ ὅταν ἐκ φίλων συμμάχων ἠθροισμένη ᾖ.* VIII, 7, 13 *ἀλλ᾽ οἱ πιστοὶ φίλοι σκῆπτρον βασιλεῦσιν ἀληθέστατον καὶ ἀσφαλέστατον.*

Dio p. 54 med. *τίς δὲ φρουρὰ ποία δὲ ἐρύματα ποῖα*) δὲ ὅπλα βεβαιότερα καὶ κρείττω τῆς ἀπὸ τῶν εὐνοούντων φυλακῆς;* p. 55 *τίνος μὲν γὰρ ὁ βίος ἀσφαλέστερος ἢ ὃν πάντες ὁμοίως φυλάττουσιν;*

Ad Xen. *Ἱέρ.* 7, 10 cf. etiam Dionis p. 120 (huius disp. p. hac. in.).

Ad omnes hos locos adhibeat quis Aristot. *πολ.* VIII, 11, 5 *καὶ ἡ μὲν βασιλεία σώζεται διὰ τῶν φίλων, τυραννικὸν δὲ τὸ μάλιστ᾽ ἀπιστεῖν τοῖς φίλοις.*

Etiam *τἀφροδίσια* iucundiora esse, si fiant cum amore quam sine amore exhibent Xen. *Ἱέρ.* 1, 29 et Dio p. 132.

Tyrannus vero hominum amorem nunquam acquiret, quod omnes pro servis habet.

---

*) „recte Morellus *ὁποίων* ante *ποῖα* traditum, ut delendum, uncis inclusit". Reiske.

Xen. Ἱέρ. 6, 3 διὰ τὸ δούλους ἀντὶ φίλων ἔχειν τοὺς ἑταίρους.
Dio p. 113 med. τοὺς δὲ ὑπηκόους ἅπαντας ἡγούμενος δούλους καὶ ὑπηρέτας τῆς αὑτοῦ τρυφῆς. cf. Platonis πολ. 569 A. B. C.

Virtutes iam regis quales sint, copiosius explicatur apud utrumque.

Xen. Ἀγησ. 2, 21 φιλεταιρίᾳ. Κ. παιδ. III, 3, 49 ὁ τρόπος φιλέταιρος. Ἀγησ. 7, 1 φιλόπολις. cf. 8, 1.
Dio p. 53 φιλέταιρος δὲ καὶ φιλοπολίτης καὶ φιλοστρατιώτης ὁμοίως πέφυκεν.

Xen. Κ. παιδ. I, 2, 1 ψυχὴν δὲ . . . . φιλοτιμότατος.
Dio p. 52 φιλότιμος δὲ ὢν τὴν φύσιν.

Xen. Ἀγησ. 7, 1 ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν. 9, 7 νικῴη δὲ τὴν μὲν πατρίδα καὶ τοὺς ἑταίρους εὐεργετῶν. 11, 14 καὶ τούτους πάντας πειρῶ νικᾶν εὖ ποιῶν. Κ. παιδ. I, 6, 24 εὖ γὰρ οἶμαι δεῖν ποιοῦντα φανερὸν εἶναι. cf. V, 1, 24. 1, 32.
Dio p. 51 καὶ τοίνυν εὐεργετῶν ἥδεται πλείω τῶν εὐεργετουμένων καὶ μόνης ταύτης τῆς ἡδονῆς ἐστιν ἀκόρεστος. p. 81 καὶ μάλιστα δὴ χαίροντα εὐεργεσίαις, ὅπερ ἐστὶν ἐγγυτάτω τῆς τῶν θεῶν φύσεως. p. 55 πάντας μὲν εὖ ποιεῖν ἐπιθυμοῦντος.

Qua in re Dei imitator rex esto.

Xen. Κ. παιδ. VI, 2, 29 ὁ θεός . . . ὃν χρὴ μιμουμένους.
Dio p. 56 in. ὃν χρὴ μιμουμένους.

Atque ut Deum rex ita regem amici imitentur.

Xen. Κ. παιδ. VIII, 6, 10 ὅσα αὐτὸν ἑώρων ποιοῦντα, πάντα μιμεῖσθαι. VIII, 6, 13 ὥσπερ δ᾽ ἐγὼ ὑμᾶς κελεύω ἐμὲ μιμεῖσθαι.
Dio p. 58 in. ὅστις ἂν τὸν σὸν μάλιστα μιμῆται τρόπον καὶ τοῖς σοῖς ἤθεσιν ὅμοιον αὑτὸν ὡς δυνατὸν φαίνηται παρέχων, is sit amicus.

Cedantque melioribus deteriores.

Xen. Κ. παιδ. VIII, 1, 33 τῶν χειρόνων εὐταξίαν ὑπεικόντων τοῖς ἀμείνοσι.
Dio p. 58 παραχωρήσειεν ἑτέροις ἀμείνοσι.

In omnibus denique rebus agendis bonus ac verus rex legem respicit et observat.

Xen. *Κ. παιδ.* I, 3, 18 *μέτρον δὲ αὐτῷ οὐχ ἡ ψυχὴ ἀλλ᾽ ὁ νόμος ἐστίν.* I, 3, 17 *τὸ μὲν νόμιμον δίκαιον εἶναι, τὸ δὲ ἄνομον βίαιον. Λακεδ. πολ.* 15, 7 *κατὰ τοὺς νόμους . . βασιλεύειν.*

Dio p. 114 *ὁ δὲ νόμος βασιλέως δόγμα· ὁ δὲ τύραννος καὶ ἡ τυραννὶς ἐναντίον τούτοις βίαιον καὶ παράνομος χρῆσις ἀνθρώπων τοῦ δοκοῦντος ἰσχύειν πλέον.* p. 98 med. *παρανόμων τυράννων.* p. 113 *εἰ δὲ . . . παράνομος.*

Summae igitur virtutes a rege praestandae sunt; at levatur in laborando atque elevatur eo quod omnium fere oculis conspicitur nec sine admiratione sunt virtutes.

Xen. *Ἀγησ.* 5, 7 *μάρτυρας τοὺς πάντων ὀφθαλμοὺς τῆς σωφροσύνης ποιούμενος.* 5, 6 *τὰ δὲ πάντες ἐπιστάμεθα, ὅτι ἥκιστα μὲν οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν ἀνθρώπων λανθάνουσιν ὅ τι ἂν ποιῶσιν. Κ. παιδ.* I, 6, 25 *οἱ αὐτοὶ πόνοι οὐχ ὁμοίως ἅπτονται ἄρχοντός τε ἀνδρὸς καὶ ἰδιώτου, ἀλλ᾽ ἐπικουφίζει τι ἡ τιμὴ τοὺς πόνους τῷ ἄρχοντι καὶ αὐτὸ τὸ εἰδέναι ὅτι οὐ λανθάνει, ὅ τι ἂν ποιῇ.*

Dio p. 105 in. *τίνα δὲ μᾶλλον εὐφρανεῖ τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς ἢ τὸν σύμπαντας ἀνθρώπους θεατὰς καὶ μάρτυρας ἔχοντα τῆς αὐτοῦ ψυχῆς; ὥστε μήτε πράξαντι οἷόν τε λαθεῖν οὐ μᾶλλον ἢ τῷ ἡλίῳ πορεύεσθαι διὰ σκότους.*

Nec vero sufficere regem esse bonum, oportere amicos eius et ipsos virtutibus antecellere iam vidimus. Rex enim omnia suis ipse viribus perficere non potest, sed indiget adiutoribus.

Xen. *Κ. παιδ.* VIII, 6, 12 *οὐ γὰρ ἂν δυναίμην ἐγὼ εἷς ὢν ἀνθρωπίνῃ ἀρετῇ τὰ πάντων ὑμῶν ἀγαθὰ διασώζειν, ἀλλὰ δεῖ ἐμὲ μὲν ἀγαθὸν ὄντα σὺν ἀγαθοῖς τοῖς παρ᾽ ἐμοῦ ὑμῖν ἐπίκουρον εἶναι, ὑμᾶς δὲ ὁμοίως αὐτοὺς ἀγαθοὺς ὄντας σὺν ἀγαθοῖς τοῖς μεθ᾽ ὑμῶν ἐμοὶ συμμάχους εἶναι.*

Dio p. 130 *μόνος μὲν γὰρ οὐδεὶς πρὸς οὐδὲν οὐδὲ τῶν ἰδίων ἱκανός ἐστι· τοῖς δὲ βασιλεῦσιν, ὅσῳ πλείω τε καὶ μείζω πράττειν ἀνάγκη, πλειόνων δεῖ καὶ συνεργούντων.*

Quos per adiutores rex quodammodo multiplicatur.

Xen. *K. παιδ.* VIII, 2, 10 (huius disp. p. 11 med.). VIII, 2, 11 *ἐκ τούτου δὴ καὶ πολλοὶ ἐνομίσθησαν βασιλέως ὀφθαλμοὶ καὶ πολλὰ ὦτα . . . ὀλίγα γὰρ εἷς γ' ἂν ἴδοι καὶ εἷς ἀκούσειε.* VIII, 2, 12 *οὕτως δὴ πολλὰ μὲν βασιλέως ὦτα, πολλοὶ δὲ ὀφθαλμοὶ νομίζονται.* VIII, 6, 16 *βασιλέως ὀφθαλμός.*

Dio p. 54 *ὁπόσους γὰρ ἄν τις ᾖ κεκτημένος ἑταίρους, τοσούτοις μὲν ὀφθαλμοῖς ἃ βούλεται ὁρᾷ, τοσαύταις δὲ ἀκοαῖς ἃ δεῖ ἀκούει, τοσαύταις δὲ διανοίαις διανοεῖται περὶ τῶν συμφερόντων.* p. 134 *διά τε τῶν φίλων* (scil. *ἐστι*) *καὶ τὰ ἐπὶ γῆς πέρασι θεάσασθαι . . . διά τε τῶν εὐνούντων οὐδενὸς τῶν ἀναγκαίων ὁποιδήποτε ἀνήκοός ἐστι.* p. 138 in. *τοῦ ἀγαθοῦ βασιλέως οἱ φίλοι πάντες εἰσὶν ὀφθαλμοί.* vol. II, p. 300 fin. *ὦτα βασιλέως καλουμένους.*

cf. etiam Aristot. *πολ.* III, 6, 19 (huius disp. p. 11 med.).

Consentaneum iam est hos amicos a rege amari, id quod ante spectavimus, omnique modo augeri, quoniam cum amicis res communicans se ipsum ditiorem rex reddit.

Xen. *K. παιδ.* VIII, 2, 19 *ἐγὼ δὲ τοὺς φίλους πλουσίους ποιῶν τούτους μοι νομίζω θησαυροὺς καὶ φύλακας.* *Ἱέρ.* 11, 14 *πλούτιζε μὲν τοὺς φίλους. σαυτὸν γὰρ πλουτιεῖς.*

Dio p. 135 med. *πολλάκις ἂν εἴη πλούσιος ὁ τοῖς φίλοις μεταδιδοὺς τῶν παρόντων . . . ὡς αὐτὸς κτώμενος.*

Finem faciat Xen. *K. παιδ.* VIII, 1, 34, ubi legitur homines bestiarum venationibus optime ad gerenda bella exerceri et excoli, quod idem invenias apud Dionem p. 142.

Quibus locis allatis satis probatum esse existimo Dionem, cum de regno scriberet, etsi ceteros non plane neglexerit, praecipue ante oculos habuisse Xenophontem. Quae res num ad reliqua quoque Chrysostomi scripta valeat, hic non est locus inquirere; alius forsitan discutiet et explanabit.

III. De Plutarcho.

Natus est Plutarchus*) circa medium primum p. Chr. saeculum, certe non post annum L, Chaeroneae, clarissimo illo Boeotiae in oppido. Parentes eius, qui erant nobiles et locupletes, filii educationi magnam curam adhibuerunt. Ita factum est, ut inde a pueritia summum litterarum amorem nancisceretur. Breviorum temporum itineribus omissis vitam Chaeroneae peregit, dum intra annum CXX et CXXX mortuus est. Romae bis fuit, primum Vespasiano deinde Domitiano imperante, ibique clarissimorum virorum amicitiam adeptus est. Scripsit autem illustrissimos illos *βίους παραλλήλους* et *ἠθικά*. Ex his moralibus scriptis compluria**) regentium virorum virtutes tractant.

Quae si cum ceteris de hac re operibus comparaverimus, inveniemus ex antiquioribus nullius praeter ceteros inesse vestigia, compluria autem propius accedere ad Dionem Chrysostomum.

Conferas si placet Plut. p. 217 fin***). *μετ' εὐνοίας καὶ φιλίας.*
et Dionis p. 217 med. *εὐνοίας καὶ φιλίας.*

Plut. p. 227 fin. *δεῖ γὰρ ἐχθρὸν μηδένα νομίζειν πολίτην.*
D. p. 55 *τοῦ μηδένα ἐλθρὸν ἡγουμένου.*

Plut. p. 250 *ἀσπάζεσθαι δὲ καὶ φιλεῖν ἅπαντας, ὡς . . φίλους γεγονότας καὶ . . . εὔνοιαν ἔχοντας.*
D. p. 50 fin. *ἅτε πάντας ἡγούμενος εὔνους καὶ φίλους.*

Plut. p. 262 in. *φιλοπλουτίαν καὶ φιλοχρηματίαν.*
D. p. 166 *ἱ δ' αὖ φιλοχρήματος καὶ φιλόπλουτος.*

Plut. p. 140 in. *τὰς ἡδυπαθείας καὶ τὰς τρυφάς.*
D. p. 166 *ἡδυπαθὴς καὶ τρυφερός.*

---

*) Leben, Schriften und Philosophie des Plutarch von Chaeronea von Dr. Richard Volkmann. erster Teil Plutarchs Leben und Schriften. Berlin 1869.

**) Plutarchi de hac re librorum titulos initio huius diputationis [p. 6 med.] attulimus.

***) Plutarchi opera omnia ed. Reiske. Lipsiae 1778. vol. IX.

Plut. p. 149 *οὕτω δὴ σεμνόν ἐστι θέαμα.*

D. p. 55 *τί μὲν γὰρ σεμνότερον θέαμα;*

Pluto p. 198 fin. *ὁ δὲ πολιτικὸς ἐν ἑαυτῷ μὲν ὀφείλει τὸν κυβερνῶντα νοῦν ἔχειν, ἐν ἑαυτῷ δὲ τὸν ἐγκελευόμενον λόγον.*

D. p. 165 med. *ὁ δὲ ἴδιος ἑκάστου νοῦς οὗτός ἐστι δαίμων τοῦ ἔχοντος ἀνδρός.*

Plut. p. 244 in. *καὶ φίλον ἔχειν ἀεί τινα . . . ὥσπερ ἕρμα τῆς πολιτείας βέβαιον.* et p. 268 in. *ὅτι πρὸς τοὺς βασκάνους καὶ πονηροὺς ὅπλον ἡ παρὰ τῶν πολλῶν εὔνοια τοῖς ἀγαθοῖς ἐστιν.*

D. p. 54 med. *τίς δὲ φρουρά, ποῖα δὲ ἐρύματα, ποῖα δὲ ὅπλα βεβαιότερα καὶ κρείτω τῆς ἀπὸ τῶν εὐνούντων φυλακῆς;*

Plut. p. 120 *τίς οὖν ἄρξει τοῦ ἄρχοντος; ὁ νόμος, ὁ πάντων βασιλεύς.*

D. p. 114 *ὁ δὲ νόμος βασιλέως δόγμα.* cf. Xen. *K. παιδ.* I, 3, 17 s.

Plut. p. 129 *μιμουμένου τὸν ἥλιον τοῦ ἄρχοντος.*

D. p. 128 *μιμεῖσθαι τὴν ἐκείνου* (scil. *τοῦ ἡλίου*) *δύναμιν καὶ φιλανθρωπίαν.*

Plut. p. 122 fin. *τοὺς δὲ τὴν ἀρετὴν ζηλοῦντας αὐτοῦ* (scil. *θεοῦ*) *καὶ πρὸς τὸ καλὸν καὶ φιλάνθρωπον ἀφομοιοῦντας ἑαυτοὺς ἡδόμενος αὔξει.*

D. p. 56 in. *ὃν* (scil. *θεόν*) *χρὴ μιμουμένους ἀεὶ τοὺς θνητοὺς καὶ τὰ θνητῶν διέποντας ἐπιμελεῖσθαι πρὸς ἐκεῖνον ὡς δυνατόν ἐστιν εὐθύνοντας καὶ ἀφομοιοῦντας τὸν αὐτῶν τρόπον.* cf. Platonis *πολ.* 613 A.

Plut. p. 142 in. *ἡ πολιτεία καλλίστας μὲν ἡδονὰς ἔχει καὶ μεγίστας . . . αὗται δέ εἰσιν, ἃς τὸ εὖ ποιεῖν καὶ καλόν τι πράττειν ἀναδίδωσιν.*

D. p. 51 *καὶ τοίνυν εὐεργετῶν ἥδεται πλείω τῶν εὐεργετουμένων καὶ μόνης ταύτης τῆς ἡδονῆς ἐστιν ἀκόρεστος.*

Plut. p. 222 fin. *ἐκ περιουσίας βοηθεῖν τοῖς φίλοις καὶ παρίστασθαι καὶ συνεκπονεῖν ὑπὲρ αὐτῶν.*

D. p. 135 *ὁ τοῖς φίλοις μεταδιδοὺς τῶν παρόντων.*

cf. Xen. *K. παιδ.* I, 5, 14 *τί . . . τοῦ τοῖς φίλοις ἀρήγειν κάλλιον;*

Plut. p. 106 *καὶ φιλόσοφος ψυχῆς ἐπιμελήσεται προθυμότερον, ἣν ὑπὲρ πολλῶν φροντίζουσαν ὁρᾷ καὶ πολλοῖς φρονεῖν καὶ φιλοσοφεῖν καὶ δικαιοπραγεῖν ὀφείλουσαν.*

p. 107 *βασιλεῖς. οἷς εὐβουλίας γενομένης καὶ δικαιοσύνης καὶ χρηστότητος καὶ μεγαλοφροσύνης πάντες ἔμελλον ὠφεληθήσεσθαι καὶ ἀπολαύειν οἱ χρώμενοι.* et infra *καὶ μὴν ὁ τοῦ φιλοσόφου λόγος, ἐὰν μὲν ἰδιώτην ἕνα λάβῃ . . . . οὐ διαδίδωσιν εἰς ἑτέρους, ἀλλ᾽ ἐν ἑνὶ ποιήσας ἐκείνῳ γαλήνην καὶ ἡσυχίαν ἀπεμαράνθη καὶ ξυνέλιπεν· ἂν δ᾽ ἄρχοντος ἀνδρὸς καὶ πολιτικοῦ καὶ πρακτικοῦ καθάψηται καὶ τοῦτον ἀναπλήσῃ καλοκἀγαθίας, πολλοὺς δι᾽ ἑνὸς ὠφέλησεν.*

D. p. 47 fin. *φροντίζειν ὑπὲρ τῶν ἀρχομένων.* p. 104 *τοῦ γὰρ πάντων ἄρχοντος καὶ κρατοῦντος ἡ μὲν φρόνησις ἱκανὴ καὶ τοὺς ἄφρονας ὠφελεῖν. βουλεύεται γὰρ ὁμοίως ὑπὲρ πάντων.* p. 104 in. (huius disp. p. 16 fin.)

cf. Isocr. *πρὸς Νικ.* 16 c (huius disp. p. 17 in.).

Plut. p. 261 med. *ἔχων σκέλη πολλὰ καὶ χεῖρας καὶ ὀφθαλμούς, εἰ πάντα μία ψυχὴ διώκει*: etsi et Aristot. *πολ.* III, 16, 9 et Xen. *Κ. παιδ.* VIII, 2, 10 ss. sapit, tamen propius accedere videtur ad Dionis p. 54 (huius disp. p. 25 fin. et 26 in.) id quod concludo ex huius sententia hac: *διαφέρει γὰρ οὐδὲν ἢ εἴ τῳ θεὸς ἓν σῶμα ἔχοντι πολλὰς ψυχὰς ἔδωκεν,* quam convertit Plutarchus.

Plut. p. 274 legitur bonum regem curas debere admittere et labores, non sectari desidiam et voluptatem. et p. 219 exhibet quam grave sit bonos regendique peritos amicos et adiutores regi esse. Similia invenimus apud Dionem et Xenophontem.

Plut. p. 273 in. *ἀλλὰ καὶ τῷ συναλγεῖν πταίουσι καὶ κατορθοῦσι συγχαίρειν ἐπιδεικνύμενος* respicit

Xen. *Κ. παιδ.* I, 6, 24 *τὸ δὲ συνηδόμενόν τε φαίνεσθαι, ἤν τι ἀγαθὸν αὐτοῖς συμβαίνῃ, καὶ συναχθόμενον, ἤν τι κακόν.* et VIII, 2, 2 *συνηδόμενος μὲν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς φανερὸς εἶναι, συναχθόμενος δ᾽ ἐπὶ τοῖς κακοῖς.*

Alia complurium communia breviter stringamus.

Plutarchus saepe regentem hominem cum nauta et medico comparat.

1) p. 127. 147 fin. 150 (ὥσπερ οἰάκων ἐφαψάμενον). 158 fin. 197. 219 fin. 236 fin. 2) p. 246 fin. 258 fin.

Plut. p. 270 med. Deorum pietatem commemorat: μετὰ τιμῆς θεοῦ πάντως ἀγούσης πρὸς εὐσέβειαν.

Plut. p. 272 scriptum est δεῖ δὴ μάλιστα κρατεῖν ἑαυτῶν.

Supersederim eos locos enumerare, quibus noster Platonem aut Xenophontem nominatim proferat, sufficiat annotasse Plutarchum, qua esset doctrina, non semel illorum virorum nomina iactavisse *).

Vidimus igitur permultas intercedere similitudines inter Plutarchum et Dionem; iam quaesiverit quis, uter sit exemplum, uter imitator. Plutarchum Nervae et Traiani temporibus pleraque sua scripta composuisse constat **), eadem aetate floruit Dio. Qui etsi iam ante Nervam imperatorem libros confecit, tamen verisimile est eius de regno scripta Traiani aetate composita esse, id quod pro tertia oratione concludas ex Dionis p. 102 fin. et 103 in. atque 105 med. Itaque confitendum est certi quicquam de hac re enucleari minus posse, utrum Dio prior de regno scripserit an Plutarchus.

Marci Antonini

de scripto verba non sunt facienda, cum breves et abruptae sententiae in commune valentes nec regis propriae proferantur

---

*) Commemoratione digna videtur esse similitudo quaedam, quae est inter Plutarchum et Senecam. Pl. p. 273 in. ἀλλὰ πρῶτον μὲν εὐπροσήγορος καὶ κοινὸς ὢν πελάσαι καὶ προσελθεῖν ἅπασιν. Sen. de clem. I, 13, 4 sermone adfabilis accessuque facilis. Princeps auctor est Xen. Ἀγησ. 9, 1.

**) Volkmann libri all. p. 78 dicit: Über die Entstehungszeit der Schriften und ihre chronologische Reihenfolge habe ich so wenig wie andere vor mir etwas ermitteln können. Nachweislich fallen jedoch die meisten in Plutarchs reifere Lebenszeit und sind nach Domitian geschrieben. Ich habe keine Schrift gefunden, der mit Bestimmtheit eine frühere Abfassungszeit beizulegen wäre.

atque scribendi modus omnino sit contrarius et diversus ceteris auctoribus.

IV. De Aelio Aristide.

Natus Aelius*) est anno p. Chr. CXVII Adrianis, Mysiae in oppido. Institutus est Pergami ab Aristocle sophista, Athenis ab Herode Attico, Smyrnae a Polemone, quo factum est, ut summam adipisceretur eruditionem. Itinera deinde suscepit multa multasque terras adiit atque summa ubique cum admiratione hominum receptus et auditus est. Obiit Smyrnae brevi ante annum CXC. Scripsit autem orationes et declamationes, epistulas, carmina. Ex orationibus nona de regno est confecta. Quae priorum nonnulla praebet vestigia.

Complurium autem communia sunt:

§ 60, 15**) *ἤρξατο μὲν γὰρ ὥσπερ προσήκει ἀπὸ εὐσεβείας.* cf. Xen. *Κ. παιδ.* I, 5, 6. 5, 14. Dionis p. 49.

§ 62 et saepius de *φιλανθρωπίᾳ* agitur. cf. Xen. *Ἀγησ.* 1, 22 *Κ. παιδ.* VIII, 2, 1. 4, 7. 7, 25.

Regis cum nauta pastore patre comparationes sunt: 1) § 60. 2) § 62. 3) § 62.

§ 63 de regis exempli ad emendandos hominum mores vi agitur. cf. Dionem, Xenoph., Isocr. (huius disp. p. 18 med.).

§ 63 *παράδειγμα δὲ σωφροσύνης ἑαυτὸν παρασχών.* cf. Xen. *Ἀγησ.* 5, 7. *Κ. παιδ.* VIII, 1, 30. 1,39. Isocr. *πρὸς Νικ.* 21 a. 34 c.

§ 62 fin. et 63 in. *οὐ γὰρ ὡς σπάνιον καὶ δυσπρόσοδον παρέχων ἑαυτόν* putat rex suo se nomine dignum fore, sed *εἰ τὴν παρ᾽ αὐτοῦ εὔνοιαν καὶ φιλανθρωπίαν κοινὴν ἅπασι τοῖς δεομένοις παρασκευάσεται, οἰόμενος δεῖν τὸν ὡς ἀληθῶς βασιλέα τῷ τῶν ὅλων ἀπεικάσθαι βασιλεῖ κατά τε τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν πρόνοιαν ἁπάντων τῶν ἀρχομένων.*

---

*) Aelius Aristides von H. Baumgart. Leipzig 1874.

**) Aelii Aristidis orationes ed. Dindorf 1829.

Xen. Ἀγησ. 9, 1 πρῶτον μὲν γὰρ ὁ μὲν τῷ σπανίως ὁρᾶσθαι ἐσεμνύνετο, Ἀγησίλαος δὲ τῷ ἀεὶ ἐμφανὴς εἶναι ἠγάλλετο . . ., ἔπειτα δὲ ὁ μὲν τῷ δυσπρόσοδος εἶναι ἐσεμνύνετο, ὁ δὲ τῷ πᾶσιν εὐπρόσοδος εἶναι ἔχαιρε.

Plut. p. 122 ἄρχων δὲ εἰκὼν θεοῦ et infra τοὺς δὲ τὴν ἀρετὴν ζηλοῦντας αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸ καλὸν καὶ φιλάνθρωπον ἀφομοιοῦντας ἑαυτούς. cf. Dionis p. 56 in.

Platonis πολ. 347 D τῷ ὄντι ἀληθινὸς ἄρχων.

Dionis (p. 56 in. et) p. 113 in. βασιλεὺς ἀληθῶς.

Singulos noster spectat locis his:

§ 65 ἡδυπάθεια καὶ τρυφή.

Plut. p. 140 in. τὰς ἡδυπαθείας καὶ τὰς τρυφάς.

§ 63 fin. τίς μὲν γὰρ οὕτω τὰ γαστρὸς ἐγκρατής, τίς δὲ ἀφροδισίων, τίς δὲ τῶν ἄλλων ἡδονῶν;

Xen. Ἀγησ. 5, 4 περί γε μὴν ἀφροδισίων ἐγκρατείας αὐτοῦ. Κ. παιδ. IV, 2, 45 γαστρὸς κρείττους εἶναι καὶ κερδέων ἀκαίρων. Paulo longius abest Plat. πολ. 389 D. 431 D. 590 C (huius disp. p. 10 med. et 14 fin).

§ 64 fin. et § 66 in. exhibet difficilius esse libidines coercere quam hostes vincere.

Xen. Ἀγησ. 5, 6 idem legitur.

§ 64 fin. ὑπὸ δὲ τῶν ἡδονῶν πολλοὺς . . . . κρατουμένους ὁρῶ.

Dionis p. 174 in. δεδουλωμένον ὑφ' ἡδονῆς. p. 174 fin. ἡττηθέντες ἡδονῆς. p. 146 in. ἡδονῆς ἥττονες.

§ 63 in. βίαιος . . . . τυραννικὸς δὲ περὶ τὸν τρόπον. et infra τὴν μὲν ὕβριν καὶ παρανομίαν μισήσας.

Dionis p. 114 ὁ δὲ τύραννος καὶ ἡ τυραννὶς ἐναντίον τούτοις βίαιον καὶ παράνομος χρῆσις ἀνθρώπων. cf. Xen. Κ. παιδ. I, 3, 17.

Sequitur igitur Aelius Aristides praecipue Xenophontem ac Dionem, nec tamen Plutarchum plane neglegit.

V. De Themistio.

Postremorum illorum sophistarum vel rhetorum, qui multis et copiosis orationibus huic rei operam dederunt, princeps et

pater fuit Themistius*). Qui posterioribus quarti p. Chr. saeculi decennis floruit compluriumque imperatorum tempora vidit. A quibus magni aestimatus publicisque rebus curandis adhibitus est. Theodosius deinde Arcadium educandum ei tradidit. Degit autem vitam plerumque Byzantii, diutius Romae et Antiochiae. Scripta eius sunt philosophica et rhetorica. E quibus permulta nostram rem pertractant. Nec desunt in iis priorum vestigia.

Comparatur autem rex cum pastore et patre 1) p. 10 a**). 121 d. 2) p. 43 d. 153 c.

φιλανθρωπία ut gravissima regis virtus tractatur p. 8 a. 146 c.

Regem oportere se ipsum coercere et regere, exhibet p. 5 b *ἐπίσταται γὰρ οἶμαι καλῶς, ὅτι πρῶτον ἀρκτέον αὑτοῦ τῷ βουλομένῳ τῶν ἄλλων ἄρχειν.* p. 126 a *καὶ βασιλέα ποιοῦσιν ἑαυτοῦ πρῶτον τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι καὶ τῶν ἄλλων.* p. 6 a *τοῦτο δέ ἐστιν ὁ τύραννος, ὃς ἅμα τε τῶν ἄλλων κρατεῖ καὶ δοῦλον ἑαυτὸν τοῖς πάθεσι παραδίδωσιν.* cf. ad postremum locum Platonis *πολ.* 579 C *καὶ ἑαυτοῦ ὢν ἀκράτωρ ἄλλων ἐπιχειρήσῃ ἄρχειν.*

De Dei imitatione sunt: p. 9 a. 34 c. 64 b. 68 a. 74 d. 78 b c. 33 a. 6 b. 9 b. Qui tres postremi loci (*τὸν μέλλοντα αὐτῷ ἀπεικασθήσεσθαι, θείαν εἰκόνα, εἰκόνα θεοῦ*) redeunt ad Plut. p. 122 (*ἄρχων δὲ εἰκὼν θεοῦ*) et Aelii § 63 in. (*τῷ τῶν ὅλων ἀπεικάσθαι βασιλεῖ*).

De Deorum pietate sunt: p. 38 b. 67 b c d.

Quantum sit discriminis inter regem et tyrannum, legitur p. 35 d.

p. 2 b. 45 c. 80 d *τὸν ἀληθινὸν βασιλέα,* p. 11 b *βασιλέως ἀληθινοῦ,* p. 11 a *βασιλεὺς ἀληθῶς* respiciunt Plat. *πολ.* 347 D, Dionis p. 113, Aelii § 63 in. (huius disp. p. 29 fin. et 30 in.).

---

*) Baret de Them. sophista. Lutetiae Parisiorum 1853, quem librum inspicere non potui.

**) Themistii orationes ed. Dindorf 1832.

Platonem (*πολ.* 469 A B.) et Dionem (p. 117 fin. et 118 in.) sapit p. 34 c *στρατιὰ θεῶν καὶ δαιμόνων.*

Quod idem cadit in p. 121 d *πρῶτον μέντοι γε τοὺς κύνας παιδεύειν, ὅπως ἂν τοῖς ποιμνίοις εἶεν πρᾶοι καὶ εὐμενεῖς.* et p. 118 *εἰ λύκος ἀντὶ ποιμένος ὀφθείη.* cf. Plat. *πολ.* 416 A. Dionis p. 53 med. (huius disp. p. 14 med.)

Posteriores hi loci Themistii propius accedunt ad Platonem quam ad Dionem.

Platonem porro sequitur noster:

p. 35 a *ποικίλον γάρ που καὶ πολύχουν χρῆμα ἡ ψυχή, ὥσπερ ἡ πόλις.* 35 b c *τῶν μὲν δὴ ἄλλων ἀνθρώπων ἢ δημοκρατεῖται ἡ ψυχὴ ἢ ὀλιγαρχεῖται ἢ τυραννεύεται. μόνου δὲ τοῦ φιλοσόφου βασιλεύεται ἡ ψυχὴ καὶ ἄρχει μὲν ὁ νοῦς τὸν ἅπαντα χρόνον . . . ὁ δὲ ἄλλος ὄχλος κάθηται ἐπὶ τοῖς ἔργοις τοῖς ἑαυτοῦ καὶ οὐκ ἀμφισβητεῖ τῆς ἀρχῆς.*

Plato *πολ.* 586 E *τῷ φιλοσόφῳ ἄρα ἑπομένης ἁπάσης τῆς ψυχῆς καὶ μὴ στασιαζούσης ἑκάστῳ τῷ μέρει ὑπάρχει εἴς τε τἆλλα τὰ ἑαυτοῦ πράττειν καὶ δικαίῳ εἶναι.* 603 D *ὅτι μυρίων τούτων ἐναντιωμάτων ἅμα γιγνομένων ἡ ψυχὴ γέμει ἡμῶν.*

p. 36 a *ὅτι μάλιστα ἐπιτρέπει τὰ αὑτοῦ πράγματα τῇ τοῦ λόγου ἡγεμονίᾳ.*

Plato *πολ.* 441 D *οὐκοῦν τῷ μὲν λογιστικῷ ἄρχειν προσήκει;* cf. Dionis p. 165 *ὁ δὲ ἴδιος ἑκάστου νοῦς οὗτός ἐστι δαίμων τοῦ ἔχοντος ἀνδρός.*

p. 61 b censet noster *τοὺς φαυλοτέρους τοῖς ἀμείνοσι* victus parare et suppeditare decere. Plato id consentit, qui tertium infimumque ordinem civium victibus duorum priorum prospicere vult.

p. 78 d *κρατεῖν ἡδονῶν.*

Plato *πολ.* 389 D *ἄρχειν ἡδονῶν.* 431 D *κρείττων ἡδονῶν.*

Transeamus si placet ad Xenophontis et Dionis imitationes.

Themist. p. 171 c *κόπτοντα καὶ δαιτρεύοντα . . . . . ὥσπερ μάγειρον ἀλλ᾽ οὐ ποιμένα* et Dionis p. 48 et Platonis *πολ.* 345 C *ἀλλ᾽ ὥσπερ δαιτυμόνα τινὰ καὶ μέλλοντα*

ἑστιάσεσθαι πρὸς τὴν εὐωχίαν . . . ὥσπερ χρηματιστὴν ἀλλ᾽ οὐ ποιμένα sequitur, ex Dionis p. 156 in. autem desumpta est mactatoris et mactandi comparatio. (huius disp. p. 14 in.).

Them. p. 10 a ut pastor gregem amat, ita rex hominum amans esto. Iam ab eis ipsis amabitur.

Dio p. 54 ut pastor a grege amatur, ita *τὸν ἥμερον καὶ φιλάνθρωπον βασιλέα* necesse est ab hominibus amari.

Xen. *Κ. παιδ.* I, 1, 1—6 et I, 2, 1 bestiarum greges contenti sunt regentibus suis, homines vero eis infensi exsistunt. Cyro autem homines paruerunt, quod erat *ψυχὴν φιλανθρωπότατος.*

Vides hunc Themistii locum propius accedere ad Dionem.

Them. p. 17 c *ὃν γὰρ πολλὰ μὲν ἀκούειν δεῖ, πολλὰ δὲ ὁρᾶν, πολλῶν δὲ ἅμα ἐπιμέλεσθαι, τούτῳ σφόδρα ὀλίγα τὰ δύο ὦτα καὶ τὼ δύο ὀφθαλμὼ καὶ τὸ σῶμα ἓν ὂν καὶ μία ἐνοῦσα ψυχή· εἰ δὲ φίλους πλουτοίη, καὶ ὄψεται μακρὰν καὶ ἀκούσεται τῶν οὐ πλησίον καὶ εἴσεται τὰ πόρρω καθάπερ οἱ μάντεις, καὶ πλείοσιν ἅμα παρέσται καθάπερ ὁ θεός.* et p. 57 a. 75 c. 78 b. c.

Xen. *Κ. παιδ.* VIII, 2, 10 ss. 6, 16. Dio p. 54. p. 134. p. 138 in. Aristot. *πολ.* III, 16, 9 (huius disp. p. 11 med. 24 in.).

Si quaeris, quem maxime noster tangat, respondeo Dionem, nisi quod Themistii illud *τούτῳ σφόδρα ὀλίγα* etc. Xen. *Κ. παιδ.* VIII, 2, 11 sequitur.

Them. p. 17 b *περὶ πλείστου νομίζει τοὺς φίλους.* p. 17 c *φιλίας πλοῦτος ἀληθινῆς.*

Dionis p. 138 *καὶ τοὺς μὲν ἐγγίζοντας μάλιστα πάντων ἀγαπᾷ.*

Them. p. 10 d *βασιλεία δὲ ἑκούσιόν τι καὶ οὐ βίαιον.*

Dionis p. 114 fin. *ὁ δὲ τύραννος καὶ ἡ τυραννὶς ἐναντίον τούτοις βίαιον καὶ παράνομος χρῆσις ἀνθρώπων.*

Longius absunt a Themistio Xen. *Κ. παιδ.* I, 3, 17 s. Aelius Aristides § 63 in. (huius disp. p. 23 in. p. 30 fin.).

Them. p. 3 c *ὡς κολακείας μὲν οὐκ ἔσθ᾽ ὅτι δυσμενέστερον ἀληθείᾳ.*

Dio p. 106 med. *πασῶν γὰρ ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν κακιῶν αἰσχίστην ἂν εὕροι τις τὴν κολακείαν.*

Them. p. 15 a b *καὶ αὐτὸς νόμος ὢν καὶ ὑπεράνω τῶν νόμων.* cf. p. 127 b.

Dio p. 105 in. *τῷ μείζονι τῶν νόμων.*

Them. p. 7 b *ὅτῳ ἔξεστιν ἅπαντα ποιεῖν ὀργισθέντι.*

Dio p. 105 *ὅτῳ πάντα ἔξεστι.*

Them. p. 6 a *τί γὰρ θειότερον δικαίου πολλὰ ἀδικεῖν δυναμένου;*

Dio p. 103 *ᾧ γὰρ ἐξὸν . . . πράττοντα ὅ τι βούλεται,* si is iustus est, beatus ipse, beati homines!

Them. p. 8 c *πῶς οὖν οὐ μακάριος ἄνθρωπος ὄντως ἐκεῖνος;*

Dio p. 104 in. *πῶς οὐκ ἂν εἴποι τις τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς ἀγαθὸν εἶναι τὸν δαίμονα;* p. 55 fin. *μακάριος μὲν αὐτός . . . μακάριοι δὲ ὑμεῖς.*

Them. p. 132 c *ὃς μηδένα ἄνθρωπον ὅλως ἀλλότριον τῆς ἑαυτοῦ προνοίας ποιεῖται.*

Dio p. 49 fin. *κηδόμενος δὲ πάντων.* p. 98 med. *καὶ ζητεῖν εἰ δυνατὸν εἴη πάντων ἐπ᾽ ὠφελείᾳ τῶν ὁποίποτε ἀνθρώπων κρατεῖν.* cf. p. 55 med.

Them. p. 67 b *τοὺς ἁπανταχόθεν ἀρίστους τοὺς μὲν ἐπανήγαγες, τοὺς δὲ προσείλου, τοὺς δὲ ἀπήλλαξας.* p. 118 c *ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ πρὸς ἄρχειν ἐπιτηδείους.*

Dio p. 58 med. Si quis regis dissimilis est neque eum imitatur, *αὐτῆς . . τῆς ἀρχῆς ταχὺ παυθεὶς παραχωρήσειεν ἑτέροις ἀμείνοσί τε καὶ ἄμεινον δυναμένοις διοικεῖν.* Dio p. 130 fin. *ὡς τοῖς μὲν τυχοῦσιν οὐκ ἀσφαλὲς εἰκῇ μεταδιδόναι δυνάμεως.* Dio p. 141 in. *ὁ δὲ ἐξ ἁπάντων ποιεῖται τὴν ἐκλογήν.*

Them. p. 53 b rex eos, qui prope sunt, *ὁμοψήφους εἶναι ἑαυτῷ ἀξιοῖ.*

Dio p. 130 *καὶ γὰρ ἰσχυροτάτους μὲν εἰκὸς ἁπάντων εἶναι τοὺς ἐγγὺς τῶν βασιλέων καὶ τὴν ἀρχὴν συνδιοικοῦντας.*

Them. p. 9 a *ὥστ᾽ εἰκότως θεοφιλὴς βασιλεὺς ὁ φιλάνθρωπος... μόνος γὰρ οἶδεν ἀκριβῶς, ὅτι χρὴ τὸν θεὸν θεραπεύειν.*

Dio p. 116 fin. *τοσοῦτος δὲ ὢν πρῶτον μέν ἐστι θεοφιλὴς . . καὶ πρῶτόν γε καὶ μάλιστα θεραπεύει τὸ θεῖον.*

Them. p. 10 c *τοσούτους ὁρᾷ φίλους ὁπόσους ἀνθρώπους.*

Dio p. 50 fin. *ἅτε πάντας ἡγούμενος εὔνους καὶ φίλους.* cf. Plut. p. 250 (huius disp. p. 25 med.).

Them. p. 79 a, 147 c, 150 a b rex ne fatiget in beneficiis dandis. Idem est Dionis p. 125, 126, 128.

Them. p. 8 a *ὁ τοῦ ξύμπαντος οὐρανοῦ βασιλεύς.* p. 34 c *τὸν μὲν γὰρ τοῦδε τοῦ ξύμπαντος βασιλέα.*

Dio p. 99 *ὁ δὴ μέγας βασιλεὺς βασιλέων.* cf. Philonis *περὶ μοναρχίας* § 1 fin. (disp. p. 12 fin.). Dio p. 56 *Ζεὺς . . . πατὴρ καὶ βασιλεύς.* p. 56 *περὶ τοῦ μεγίστου καὶ πρώτου βασιλέως.*

Them. p. 9 b *οἷον κλῆρόν τινα τῆς ὅλης ἀρχῆς ἐπιτροπεύων καὶ ζηλοῦν ἐν τῷ μέρει πειρώμενος τὸν τοῦ ξύμπαντος ἡγεμόνα. ὁ δὲ ἀγαθὸς δεσπότης ἀγάμενος τῆς ὑπουργίας πρόσω τε ἄγει τῆς ἀρχῆς καὶ μείζονα ἐπιτρέπει μοῖραν τῶν κακιόνων ἀφελόμενος.*

Dio p. 58 *τῶν βασιλέων ἅτε οἶμαι παρὰ τοῦ Διὸς ἐχόντων τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐπιτροπήν.* Dio p. 104 fin. *ᾧ μόνῳ τὸ προστάττειν ἔνειμεν ὁ θεός.* Dio p. 116 fin. *ἅτε τῆς μεγίστης τυγχάνων παρὰ θεῶν τιμῆς καὶ πίστεως.*

Atque quod Them. loco all. censet malis regibus Deum regnum demere, praestat Dio p. 58 regem malis adiutoribus potentiae partem iis mandatam demere oportere.

Them. p. 6 c *ἐπεὶ τί σεμνὸν γεωργὸν εἶναι πρᾶον ἢ σκυτοτόμον; τί γὰρ ἡ πρᾳότης αὐτοῦ τοὺς πολλοὺς ὀνήσει;* p. 6 d *ἀλλ' ὅταν ἐκείνῳ τὸ ὄμμα γαλήνην ἔχῃ „ᾧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται καὶ τόσσα μέμηλεν" αὕτη ἐστὶν ἡ πολύκοινος εὐτυχία.* p. 7 a *τότε ἔξεστιν . . . πᾶσιν ἀνθρώποις τὸν βίον διαπλεῖν ἀσφαλῶς.* cf. Them. p. 7 b. 101 c. 102 a.

Dio p. 104. Plut. p. 106 et 107. Isocr. *πρὸς Νικ.* 16 c (huius disp. p. 16 fin. 17 in., 27 in.).

Them. p. 10 c et 36 a *ὃν οὐ δεδίασιν, ἀλλ' ὑπὲρ οὗ δεδίασιν οἱ ἀρχόμενοι.* p. 80 d *ἐγὼ δὲ εὐξαίμην ἂν οὐχ ὑμᾶς ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν δεδιέναι.*

Xen. Ἱέρ. 7, 10. 11, 11. Dio p. 55. p. 120 (huius disp. p. 21 med.).

Them. p. 110 a εἰ νικήσειε πολλῷ τὸν εὖ ποιήσαντα.

Xen. Κ. παιδ. V, 1, 24 ὅτι καὶ τοὺς εὖ ποιοῦντας πειρώμεθα νικᾶν εὖ ποιοῦντες. cf. V, 1, 29. V, 1, 32 τοὺς δ' εὐεργετοῦντας ἀγαθοῖς ὑπερβαλλόμενοι. cf. Ἀγησ. 9, 7. 11, 14.

E Plutarchi p. 122 ἀγαλμάτων τὸ ἥδιστον ὀφθῆναι καὶ θεοπρεπέστατον

hausit Them. p. 9 b οὗτος ἄγαλμα τοῦ θεοῦ ἀκέραιον καὶ ὁλόκληρον.

Summam iam tractati Themistii facientes contenderimus praeter ceteros Chrysostomum ante oculos ei versatum esse, etsi nec Platonem nec Xenophontem nec Plutarchum plane neglexerit.

VI. De Libanio.

Libanius*) Antiochiae anno CCCXIV natus primas litteras patre mortuo a Zenobio rhetore didicit et XXII annos natus Athenas venit quattuorque per annos antiquorum operibus pertractandis animum excoluit. Anno CCCXL deinde Byzantium vocatus est ibique magna cum admiratione hominum litteras docuit. Inimicorum dolis mox exul factus Nicaeam se contulit, ubi breve tempus versatus Nicomediae consedit artesque liberales professus est. Complures post annos Byzantium revocatus est, nec vero diutius ibi mansit sed Antiochiam se recepit ibique Theodosio imperante mortem obiit. Scripsit autem orationes, declamationes, epistulas atque scriptorum multitudine omnes aequales superavit. In discipulis eius fuerunt Julianus, Basilius Magnus, Joannes Chrysostomus. Maxime autem curae ei fuit, ut Christianam fidem impugnaret, reduceret antiquos deos. Itaque Julianum valde admiratus est et amavit, quod toto animo antiquae fidei deditus deorum cultum ac venerationem restituere conatus est. Atque hae

*) Das Leben des Libanius von R. Sievers. Berlin 1868.

Libanii ad Julianum datae orationes nostram rem spectant. Sunt autem εἰς Ἰουλιανὸν αὐτοκράτορα ὕπατον, προσφωνητικὸς Ἰουλιανῷ, πρεσβευτικὸς πρὸς Ἰουλιανόν, περὶ τῆς τοῦ βασιλέως ὀργῆς, ἡ ἐπὶ Ἰουλιανῷ μονῳδία, ἐπιτάφιος ἐπὶ Ἰουλιανῷ, περὶ τῆς τιμωρίας Ἰουλιανοῦ. Accedit oratio εἰς Κώνσταντα καὶ Κωνστάντιον inscripta.

Inspiciamus quaeso, quaenam communia nostro sint cum antiquioribus.

Atque exhibet, sicut illi, regis cum pastore medico nauta patre comparationes.

1) vol. I, 390, 1*). 474, 13. 2) vol. I, 305, 5. 324, 22. 474, 13. 520, 7. 521,5 (ἰᾶσθαι). 3) vol. I, 379, 3. 553 in. vol. III, 286, 6. 305, 14. 4) vol. I, 599, 20. vol. III, 287, 11.

Deorum pietatem summo studio eum premere iam diximus. Sufficiat attulisse:

vol. I, 394, 13 τὸ δεῖν ἀπὸ θεῶν ἄρχεσθαι καὶ ἔργων καὶ λόγων. 562, 8 ἀπὸ τῶν θεῶν τῶν τῆς πόλεως τῆς θεραπείας ἤρχετο. cf. 394, 4 ss. 490, 4. 563, 13. 564, 13.

Nec minus saepe dictitat regem debere libidines coercere incumbere in labores.

vol. I, 368, 19 φιλόπονος, φιλότιμος . . . φιλοκίνδυνος. 526, 7 καὶ μὴ πονῶν ἀπειπεῖν. 544, 11 οἰόμενος δεῖν αὐτὸν μὲν πονεῖν. cf. 580, 21. 581, 4. 595, 7. 390, 8. 414 in. vol. III, 323, 18.

vol. I, 401, 1 ὕπνου δὲ ἰσχὺς κεκράτηται κεκολασμένης γαστρός. vol. III, 314, 26 γαστέρα λιμῷ συνεθίζειν. vol. I, 453, 7 ἀγρυπνία commemoratur. cf. 579, 9. 580, 10. vol. III, 315, 13. 314, 26. 322 fin.

vol. I, 564, 32 τῷ γε κρείττονι ἡδονῶν ad Platonem potissimum videtur redire, qui praebeat πολ. 431 D κρείττων ἡδονῶν, cum Themistius exhibeat p. 78 d κρατεῖν ἡδονῶν.

Lib. vol. III, 314, 2 ἡδονῆς ἄρχων Platonis πολ. 389 D ἄρχειν ἡδονῶν respicit.

*) Libanii orationes et declamationes ed. Reiske. Altenburgi 1791.

Nec desunt amor et clementia regis. 1) vol. I, 463, 8. 463, 24. 559, 2. vol. III, 329, 1. 329, 4. 330, 15. 2) vol. I, 490, 4. 472, 19. 477, 6. 589, 12.

Platonem deinde et Dionem respiciunt

Lib. vol. I, 373, 11 *σὺν τέχνῃ βασιλικῇ.* 416, 15 *ὑπὸ τῷ τεχνίτῃ τοῦ βασιλεύειν.* vol. III, 283, 24 *βασιλικῆς δ' ἐπιστήμης.* 284, 12 *βασιλικὴν διδαχήν.* 325, 4 *βασιλεία μετ' ἐπιστήμης ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἰοῦσα.*

cf. Platonis politici p. 297 B *τὸ μετὰ νοῦ καὶ τέχνης δικαιότατον ἀεὶ διανέμοντες.* 301 D *μετ' ἀρετῆς καὶ ἐπιστήμης ἄρχειν.*

Dionis p. 49 med. *τὴν τοῦ Διὸς ἐπιστάμενος τέχνην τὴν βασιλικήν.*

Libanius porro, sicut antiquiores, non solum deos sed etiam daemones adorari vult. vol. I, 460 in. 612, 12. 617, 1. 477, 15.

Plato *πολ.* 469 A B. Dio p. 117 fin. et 118 in. Them. p. 34 c.

Cum iisdem tribus auctoribus commune nostro est

vol. I, 327, 23 *οὐδὲν ἀπεοικότες κυνῶν γενναίων μὲν πρὸς τοὺς λύκους, ὠμῶν δὲ πρὸς τὰ ποίμνια.* 397, 7 *κἂν εὕρωσιν ἀντὶ κυνῶν λύκους.* 568, 19 *κυσὶν ἐοικότες συμπράττουσι τοῖς λύκοις.*

Plato *πολ.* p. 416 A. Dio p. 53 med. Them. p. 118 b. 121 d. (huius disp. p. 14 med. p. 32 in.).

Cum Dionis p. 128, Plut. p. 129, Them. p. 150 b facit Libanii I, 395, 10, quo loco rex cum sole comparatur.

Dionis p. 105 *τῷ μείζονι τῶν νόμων* et Them. p. 15 a b *καὶ αὐτὸς νόμος ὢν καὶ ὑπεράνω τῶν νόμων*

similis est Lib. vol. I, 329, 13 *καίτοι τί μεῖζον ἢ τὸ κυρίους μὲν εἶναι τῶν νόμων αὐτούς, τοὺς νόμους δὲ αὐτῶν κυριωτέρους ποιεῖσθαι;*

Lib. vol. I, 578, 23 *φιλίαν θεῶν πολέμου κυρίαν*

et Xen. *Κ. παιδ.* I, 6, 4 et Dionis p. 137 (huius disp. p. 19 med.) sapit.

Lib. vol. I, 568, 14 *οὗτοι τοίνυν οἱ βασιλέως ὀφθαλμοί* redit ad Xenophontem, Dionem, Aristotelem (huius disp. p. 24 in.).

Platonis sectator noster est:

vol. I, 518, 4 *ὥσπερ οὖν ἀνθρώπῳ νοσοῦντι τὴν ψυχὴν γέμοντί τε πονηρῶν ἐπιθυμιῶν κρεῖττον ἀπελθεῖν ἢ ζῆν τυραννουμένου τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ βελτίονος ὑπὸ τοῦ φαυλοτέρου.*

Plat. *πολ.* 577 D *καὶ πολλῆς μὲν δουλείας τε καὶ ἀνελευθερίας γέμειν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ ταῦτα αὐτῆς τὰ μέρη δουλεύειν, ἅπερ ἦν ἐπιεικέστατα, σμικρὸν δὲ καὶ τὸ μοχθηρότατον καὶ μανικώτατον δεσπόζειν;*

Lib. vol. I, 518 fin. *ἥττων ἀφροδισίων καὶ θυμοῦ καὶ ἄλλως ταραχώδης.*

Plat. *πολ.* 577 E *καὶ ἡ τυραννουμένη ἄρα ψυχὴ ἥκιστα ποιήσει, ὃ ἂν βουληθῇ, ὡς περὶ ὅλης εἰπεῖν ψυχῆς· ὑπὸ δὲ οἴστρου ἀεὶ ἑλκομένη βίᾳ ταραχῆς καὶ μεταμελείας μεστὴ ἔσται.*

Lib. vol. I, 403, 13 *καὶ οὐκ ἐάσας ἐνδυναστεῦσαι τῇ ψυχῇ τὴν δεσποτείαν τῶν ἡδονῶν* ad postrema Platonis *πολ.* 577 D modo allata verba referendum est.

Etiam id quod Libanius primo loco putat tyrannum vita decedere quam vivere melius esse optime convenit cum Platonis *πολ.* 579 D *χαλεπώτερον ἔτι ζῇ ὁ τυραννῶν.* cf. etiam Dionis p. 48 (disp. p. 16 in.).

Lib. vol. I, 323 16 *καὶ γέλως . . . ἀπέρριπται*

Dionis p. 91 *ἐκβαλεῖν ὡς πορρωτάτω . . . γέλωτάς τε ἀκρατεῖς καὶ τοιούτου γέλωτος ποιητάς* praeter ceteros (Plat. *πολ.* 388 E. Xen. *Κ. παιδ.* VIII, 1, 33) sequitur.

Idem cadit in Lib. vol. I, 278, 8 *ταῖς τῶν ἀρχομένων εὐνοίαις ἐδορυφορεῖτο.*

Dio p. 54 *ποῖα δὲ ὅπλα βεβαιότερα καὶ κρείττω τῆς ἀπὸ τῶν εὐνούντων φυλακῆς;* cf. Xen. *Κ. παιδ.* VII, 1, 30. VIII, 7, 13. Aristot. *πολ.* VIII, 11, 5.

Ad Dionem porro referendi sunt loci:

Lib. vol. I, 568, 7 *τοῖς τὸ νόμισμα διαφθείρειν τολμῶσιν.*

Dio p. 106 fin. *ὥστε πολὺ χεῖρον δρῶσι τῶν διαφθειρόντων τὸ νόμισμα.*

Lib. vol. I, 615, 17 *σπανίζειν.*
Dio vol. II, 321 fin. *σπανίζουσιν.*
Lib. vol. III, 306, 8 *τοὺς δὲ κακουργοῦντας ἐσωφρόνισε.*
Dio p. 104 med. *ἡ δὲ σωφροσύνη καὶ τοὺς ἀκολαστοτέρους σωφρονεστέρους ποιεῖ.*
Xen. *Ἀγησ.* 9, 1 *εὐπρόσοδος* vestigium praebet
Lib. vol. I, 313, 22 *τὸ δὲ εὐπρόσοδον.*
Xen. *Κ. παιδ.* I, 6, 2 *ὅπως μὴ δι᾽ ἄλλων ἑρμηνέων τὰς τῶν θειῶν συμβουλίας συνείης, ἀλλ᾽ αὐτὸς καὶ ὁρῶν τὰ ὁρατὰ καὶ ἀκούων τὰ ἀκουστὰ γιγνώσκοις καὶ μὴ ἐπὶ μάντεσιν εἴης*
sequitur Lib. vol. I, 394, 23 *οὐ γὰρ . . . . . ἑτέρων χερσὶ θεραπεύει τοὺς θεοὺς ἀλλ᾽ αὐτουργεῖ* et 422 in. *διὰ τῶν θεῶν τὸ μέλλον ὁρᾶν.*

Themistius autem nostro ante oculos versatur his locis:
Lib. vol. I, 440, 17 *εὖ ποιεῖν διὰ πάντων.*
Them. p. 79 a *τὸ μὴ διαλείπειν εὖ ποιεῖν ἀνθρώπους.*
Lib. vol. I, 314, 2 *μὴ τῶν μὲν πόλεων κρατεῖν, τοῖς δὲ τῆς ψυχῆς πάθεσιν ὑπηρετεῖν.*
Them. p. 6 a *ὁ τύραννος, ὃς ἅμα τε τῶν ἄλλων κρατεῖ καὶ δοῦλον ἑαυτὸν τοῖς πάθεσι παραδίδωσιν.*
Lib. vol. I, 278, 16 *ὃν ἐπιτηδειότερον ᾔδει, τοῦτον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐκάλει.*
Them. p. 118 c *ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ πρὸς ἄρχειν ἐπιτηδείους.*
Lib. vol. I, 535, 13 *τὸ πιστεύειν αὐτῷ συστρατεύειν τοὺς θεούς·*
Them. p. 87 a *ὁ συστρατηγῶν σοι θεός.*
cf. Xen. *Ἀγησ.* 9, 1 *τοὺς θεοὺς . . . συμμάχους ποιεῖσθαι.*
Lib. vol. I, 376, 18 *πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἡγεμόνι φιλοσοφίᾳ χρησάμενος.*
Them. p. 107 d reges philosophis *εὐπειθεῖς καὶ ὑπήκοοι* sunto.
Lib. vol. I, 393, 10 *ὅταν λήψεσθαι μὲν ἐλπίσῃ, σωθεὶς δὲ ἀγαπήσῃ.*
Them. p. 95 a *τοὺς δὲ ἐχθροὺς μὴ κακῶς ποιεῖν, ἀλλὰ φίλους μεταγράφων.*
Lib. vol. I, 562, 10 rex suam quemque deorum opinionem et cultum habere sinit: *καὶ πείθειν μὲν ἐπιχειρῶν, βιάζεσθαι δὲ οὐκ ἀξιῶν.*

Them. p. 68 b *ἀπολελύσθαι τὴν ἑκάστου ψυχὴν πρὸς ἣν οἴεται ὁδὸν εὐσεβείας.* cf. p. 155 d ss.

Lib. vol. I, 618, 15 *κοινὴ εὐδαιμονία.*

Them. p. 6 d *αὕτη ἐστὶν ἡ πολύκοινος εὐτυχία.*

Lib. vol. I, 374, 8 ss *τῶν σῶν γένοιντο καὶ ζηλωταὶ καὶ κληρονόμοι.* vol. III, 279, 1 *τῶν πόνων κληρονόμος.*

Them. p. 65 c *τὸν κληρονόμον τῆς ἀρετῆς.*

Lib. vol. I, 461 3 *ἐμπίπτων μὲν ὥσπερ τις κεραυνός.* 625, 4 *αὐτὸν εἰκάσαντες κεραυνοῦ πυρί, γράψαντες κεραυνόν.* vol. I, 458, 5 *οὐκ ὀλιγάκις.*

Them. p. 78 c *ὁρᾶτε, ὡς ὁ κεραυνὸς ὀλιγάκις καὶ ἐπ' ὀλίγους.* cf. Plut. p. 122 *κεραυνόν.*

Lib. vol. I, 621, 15 *λιμοὶ καὶ λοιμοί.* 471, 23 *λιμὸς καὶ λοιμὸς καὶ . . . . τὰ ἀπὸ τῶν σεισμῶν λυμαίνεται τὰς πόλεις.*

Them. p. 107 a *σεισμοῦ μὲν καὶ λοιμοῦ τὸ διαφθείρειν ἀνθρώπους, βασιλέως δὲ ἔργον τὸ σώζειν ἐστί.* p. 97 b *σεισμοῦ γὰρ ἑνὸς καὶ λοιμοῦ τὰ τοιαῦτα ἔργα πολλῷ μείζω καὶ ἀτοπώτερα.*

Vidimus igitur multorum ex antiquioribus inveniri apud Libanium vestigia, neque audeo dicere unum praecipue ab eo esse respectum, etsi Themistii imitationum numerus paulo fortasse maior est quam ceterorum.

VII. De Juliano.

De Flavii Claudii Juliani vita verba non erunt facienda, satis notum est imperavisse eum inde ab anno CCCLXI usque ad annum CCCLXIII atque fuisse inimicissimum fidei Christianae. Nec minus fere constat inter omnes summam in eo fuisse eruditionem et amorem litterarum. Itaque non est mirum, quod permulta composuit scripta. Ex quibus ea quae initio huius disputationis allata sunt, de regis virtutibus agunt. Consentaneum est superiorum de hac re scriptorum inesse vestigia.

Ut illi enim regem comparat cum pastore medico nauta patre.

1) p. 51 B*). 67 D. 86 D ss. 125 B C. 2) 89 B. 129 a. 3) 25 B. 97 D. 4) 9 A.

Gravissimum autem regni fundamentum esse Deorum pietatem existimat, id quod facile coniciat qui Libanii orationes legerit, quippe quibus nulla Juliani virtus magis celebretur quam deorum cultus ac veneratio.

86 A *ἔστι δὴ πρῶτον μὲν εὐσεβὴς καὶ οὐκ ὀλίγωρος θεραπείας θεῶν*. 70 D *θετέον δὲ ἐν ἀρετῆς μοίρᾳ τὴν εὐσέβειαν τὴν κρατίστην*. cf. 41 B.

Nec vero modo adorabit deos rex, sed etiam imitabitur.

4 A *τῷ βουληθέντι μιμεῖσθαι τὴν ἐκείνου φύσιν*. cf. 90 C. 100 D *ὁ δὲ ἀγαθὸς βασιλεὺς μιμούμενος ἀτεχνῶς τὸν θεόν*.

Non igitur suae sed eorum quos regit saluti prospiciet bonus rex.

48 A *πάντας εὖ ποιεῖν*. 8 B *ἐπέκλυσεν ἀθρόως τῷ πλούτῳ πάντα*.

Quare libidinibus se abstinet, suscipit labores.

87 C *ἀπεχόμενος μὲν ἡδονῆς ἁπάσης· χρημάτων δ' οὐδὲν οὔτε σμικρὸν οὔτε μεῖζον ἐπιθυμῶν καὶ ἀφαιρούμενος τῶν ὑπηκόων*. 21 C *μελετῶν δὲ αὐτὸς καὶ συνασκόμενος*.

Talis rex hominum amorem sibi comparabit: 92 A.

Contrarius autem regi est tyrannus: 8 A.

Sed haec quidem sunt, quae omnium fere communia exhibeat noster. Transeamus iam ad singulorum indaganda vestigia.

Jul. 86 D *ὅ γε ἀληθινὸς . . . βασιλεύς*. 99 C *ἆρα βασιλικὸν ἀληθῶς καὶ θεῖον φήσομεν;*

Plato *πολ.* 347 D. Dio p. 56 (*τοὺς ἀληθῶς βασιλέας*). p. 113 (*βασιλεὺς ἀληθῶς*). Aelius § 63 in. Them. p. 2 b (*τὸν ἀληθινὸν βασιλέα*). 45 c, 80 d, 11 a (*βασιλεὺς ἀληθῶς*). 11 b.

---

*) Juliani opera omnia ed. Spanhemius.

Jul. 90 A τῶν θεῶν τὸν βασιλέα Deum vocat.
Dio p. 56. p. 99. Them. p. 8 a. 34 c (disp. p. 35 in.).

Jul. 70 C vitae gubernationem mandare oportet νῷ. 84 A qui δίχα νοῦ καὶ φρονήσεως regnant, ὥστε οὐδὲ ἐλευθέρους ὄντας. cf. 87 D.
Plato πολ. 441 E. 577 D.

Jul. 88 A B προνοητέον δὲ αὐτῷ τῶν εἰρημένων οὐ μεῖον, ὅπως ἄφθονον τὴν τροφὴν ἔχωσι καὶ οὐδενὸς τῶν ἀναγκαίων ἐνδέοιντο . . . πολλάκις γοῦν οἱ πιστότατοι τῶν ποιμνίων φρουροὶ καὶ φύλακες ὑπὸ τῆς ἐνδείας ἀναγκαζόμενοι ἄγριοί τε εἰσι τοῖς νομεῦσι καὶ αὐτοὺς πόρρωθεν ἰδόντες περιυλακτοῦσι καὶ οὐδὲ τῶν προβάτων ἀπέσχοντο.
Plato πολ. 416 A. Dio p. 53 med. (disp. p. 14 med.). Longius abest Them. 121 d.

Jul. 86 A ἀγαπᾷ δὲ πλοῦτον οὐχὶ τὸν χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ βριθόμενον, φίλων δὲ ἀληθοῦς εὐνοίας καὶ ἀκολακεύτου θεραπείας μεστόν.
Them. p. 17 c φιλίας πλοῦτος ἀληθινῆς. Longius abest Dio p. 135 fin. et 136 in.

Jul. 100 B ἥμερος καὶ πρᾷος.
Lib. vol. I, 589, 12 πρᾷος καὶ ἥμερος.

Jul. 7 D ὅπως μὴ τῆς ἀρχῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρετῆς φανῇς κληρονόμος.
Them. p. 65 c τὸν κληρονόμον τῆς ἀρετῆς. cf. Lib. vol. I, 374, 8. III, 279, 1.

Jul. 68 B rex ipse deos colat, ne aliorum manibus venerationem perficiat. Xen. Κ. παιδ. I, 6, 2. Lib. vol. I, 394, 23 (disp. p. 40 in.).

Veniamus nunc ad Isocratis, Xenophontis, Dionis imitationes.

Jul. 3 D πάντων δὲ ὅτι κάλλιστον ἀρετή.
Isocr. Νικ. 36 c ὅτι μέγιστόν ἐστι τῶν ἀγαθῶν ἀρετή.

Jul. 87 c ἀλλὰ πολὺ πρότερον αὐτὸν τοιοῦτον ἐπιδεικνύων. 46 D παράδειγμα πρὸς σωφροσύνην. 88 A πέφυκε γοῦν ἐξομοιοῦσθαι πρὸς τὸν ἄρχοντα τὰ τῶν ὑπηκόων.
Isocr. πρὸς. Νικ. 21 a τὴν σαυτοῦ σωφροσύνην παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη γιγνώσκων, ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὅλης ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς ἄρχουσιν.

Xen. *Κ. παιδ.* VIII, 1, 30 *καὶ σωφροσύνην δ' αὐτοῦ ἐπιδεικνὺς μᾶλλον ἐποίει καὶ ταύτην πάντας ἀσκεῖν.*

Jul. 46 D *ἡδονῆς ἁπάσης . . . καθαρὰν τὴν ψυχὴν διεφύλαξας.* 100 B *οὔτε αἰσχρᾶς ἐπιθυμίας ἑάλω πώποτε.*

Xen. *Ἀγησ.* 8, 8 *τὸ τὴν αὐτοῦ ψυχὴν ἀνάλωτον κατασκευάσαι καὶ ὑπὸ χρημάτων καὶ ὑπὸ ἡδονῶν καὶ ὑπὸ φόβου.*

Jul. 44 D *χαίρεις μὲν ἐπὶ τοῖς τῶν ἄλλων ἀγαθοῖς.*

Xen. *Κ. παιδ.* VIII, 2, 2 *καὶ τῷ συνηδόμενος μὲν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς φανερὸς εἶναι.*

Jul. 16 B *καὶ δεόμενος μὲν οὐδενός, ἐπαρκῶν δ' ἄλλοις.*

Xen. *Ἀγησ.* 11, 11 *τῷ δ' αὐτὸς μὲν ὡς ἐλαχίστων δεῖσθαι, τοὺς δὲ φίλους ὡς πλεῖστα ὠφελεῖν.*

Jul. 11 A *ὕπνου τε ἐλαχίστου δεομένῳ καὶ τροφῆς οὐ πολλῆς.* 87 C *ὕπνῳ τε εἴκων ὀλίγα καὶ τὴν ἀργίαν ἀποστρεφόμενος.*

Xen. *Ἀγησ.* 5, 2. *Κ. παιδ.* I, 6, 8. Lib. vol. I, 401, 1. vol. I, 453, 7 et saepius.

Jul. 89 D rex puniat per alios.

Xen. *Ἱέρ.* 9, 3 idem legitur.

Jul. 89 B apes comparationi sunt.

Xen. *Κ. παιδ.* V, 1, 24 et ipsae apes comparantur.

Jul. 89 B *ἀλλ' ἐν δίκῃ πάντα δρῶν τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τιμήσει προθύμως.*

Xen. *Ἱέρ.* 9, 10. *Κ. παιδ.* VII, 5, 85. VIII, 1, 39. Isocr. *πρὸς Νικ.* 18 a. 19 a. Dio p. 49. (huius disp. p. 17 fin. 18 in.)

Jul. 87 A *ἔργων τε αὐτῷ κοινωνοὺς καὶ ἐπικούρους τῷ πλήθει.*

Xen. *Κ. παιδ.* VII, 5, 71 *κοινωνοὶ εἶναι καὶ πόνων καὶ ἀγαθῶν.* cf. VIII, 6, 12.

Jul. 8 A *τοσαύτην δὲ εὔνοιαν αὐτοῦ τοῖς ὑπηκόοις κατέστησεν.* 48 A *εὔνοιαν οἴει δεῖν παρὰ τῶν ὑπηκόων ὑπάρχειν τῷ βασιλεύοντι ἐρυμάτων ἀσφαλέστατον.* 48 B *στρατευμάτων εὔνοια.*

Dio p. 54 med. *τίς δὲ φρουρά, ποῖα δὲ ἐρύματα, ποῖα δὲ ὅπλα βεβαιότερα καὶ κρείττω τῆς ἀπὸ τῶν εὐνούντων φυλακῆς;* cf. p. 55. Longius abest Xen. *Κ. παιδ.* VIII, 2, 22. VIII, 7, 13. VII, 1, 30 (huius disp. p. 21 med.).

Jul. 86 C *φιλόπονος δὲ ὢν φύσει καὶ μεγαλόψυχος κοινωνεῖ μὲν ἅπασι τῶν πόνων καὶ ἔχειν ἐν αὐτοῖς τὸ πλέον ἀξιοῖ.*

Dio p. 50. p. 135. Xen. Ἀγησ. 5, 3. K. παιδ. I, 6, 8 (huius disp. p. 19 fin. 20 in.).

Jul. 84 B ἐδούλευον δὲ αἴσχιον ἐκείνων ἡδονῇ καὶ τρυφῇ καὶ ἀκολασίᾳ et infra ὅστις δὲ ἥττων ἡδονῆς, ἀκράτωρ δὲ ὀργῆς καὶ ἐπιθυμιῶν παντοίων.

Dio p. 174 in. ἀκόλαστον καὶ δεδουλωμένον ὑφ᾽ ἡδονῆς. p. 174 fin. ἡττηθέντες ἡδονῆς. p. 145 fin. διεφθαρμένοι . . . τὰς ψυχὰς ὑπὸ τρυφῆς καὶ ἀργίας καὶ τοῦ τε κερδαίνειν καὶ ἡδονῆς ἥττονες. p. 48 τὴν ψυχὴν τεταραγμένην ὀργαῖς τε καὶ λύπαις καὶ φόβοις καὶ ἡδοναῖς καὶ παντοίαις ἐπιθυμίαις.

Jul. 86 A τοῖς μὲν ἀγαθοῖς τῶν πολιτῶν ἀρέσκειν ἐθέλων, τῶν πολλῶν δὲ ἐπιμελούμενος ἐν δίκῃ καὶ ἐπ᾽ ὠφελείᾳ.

Dio p. 49 fin. τιμῶν καὶ ἀγαπῶν τοὺς ἀγαθούς, κηδόμενος δὲ πάντων. p. 98 med. καὶ ζητεῖν . . . . πάντων ἐπ᾽ ὠφελείᾳ τῶν ὁποίποτε ἀνθρώπων κρατεῖν.

Jul. 81 A οὕτω θεῖόν ἐστι κτῆμα καὶ πάγκαλον.

Dio p. 105 in. τοῖς μὲν ἄλλοις καλὸν κτῆμα τὴν ἀρετὴν νενόμικεν, αὑτῷ δὲ καὶ ἀναγκαῖον.

Jul. 4 A μετ᾽ εὐνοίας ἐπιπλήττειν τοῖς ἁμαρτήμασι.

Dio p. 181 μετ᾽ εὐνοίας καὶ δικαιοσύνης rex homines meliores reddere studeat.

Jul. 83 D οὐδὲ εἰ πάντες ἄνθρωποι βασιλέα σφῶν τοῦτον ὁμολογοῖεν.

Dio p. 48 fin. οὐδ᾽ ἔσται ποτὲ ἐκεῖνος βασιλεύς, οὐδ᾽ ἂν πάντες φῶσιν Ἕλληνες καὶ βάρβαροι.

Jul. 91 B C αἱρήσεται δὲ οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ ὡς ἔτυχεν.

Dio p. 130 fin. ὡς τοῖς μὲν τυχοῦσιν οὐκ ἀσφαλὲς εἰκῇ μεταδιδόναι δυνάμεως.

Jul. 97 A πολλῆς μὲν τιμῆς καὶ δυνάμεως καὶ παρρησίας μεταδιδούς.

Dio p. 103 χαίρων . . . παρρησίᾳ.

Jul. 93 A ὄλβιος μὲν αὐτὸς καὶ ὄντως εὐδαίμων· εὐτυχεῖς δὲ οἱ μεταλαβόντες τῆς τοιαύτης ἀρχῆς.

Dio p. 55 fin. μακάριος μὲν αὐτὸς τῆς εὐγνώμονος καὶ ἀγαθῆς φύσεως· μακάριοι δὲ ὑμεῖς οἱ συμμετέχοντες.

Jul. 86 D *φιλόπολις δὲ ὢν καὶ φιλοστρατιώτης* sapit imprimis Dionis p. 53 in. *φιλέταιρος δὲ καὶ φιλοπολίτης καὶ φιλοστρατιώτης ὁμοίως πέφυκεν.*

Jul. 87 B milites laborent seque exerceant.
Dio p. 53 med. idem vult.

Jul. 90 A exhibet Deum omnium bonorum auctorem esse, et 146 A de sole dicitur: *πόσων αἴτιός ἐστι δι' αἰῶνος ἀγαθῶν τῷ κόσμῳ;*

qui loci etsi non longe absunt a Platonis *πολ.* 379 A B C, tamen praecipue sequuntur Dionis p. 56 fin. *καὶ μυρίας ἄλλας ἐπικλήσεις ἔχων, πάσας ἀγαθὰς καὶ ἀγαθῶν αἰτίας* et p. 125 s. *τί γὰρ ἄλλο τις εἴποι τὸν ἥλιον ἐργάζεσθαι δι' αἰῶνος ἢ ὁπόσων ἄνθρωποι δέονται; . . . καὶ ταῦτα οὐδέποτε κάμνει χαριζόμενος* et p. 128 *καὶ ταῦτα μηχανώμενος δι' αἰῶνος οὐδέποτε κάμνει.*

Jul. 88 A *ἔστι γοῦν ἀληθῶς ἥδιστον θέαμα στρατιώτῃ πονουμένῳ σώφρων αὐτοκράτωρ συνεφαπτόμενος ἔργων καὶ προθυμούμενος*

quae verba comparanda sunt cum Plut. p. 149 *οὕτω δὴ σεμνόν ἐστι θέαμα* et Them. p. 122 d *ἥδιστον μὲν θεαμάτων*, imprimis vero cum Dionis p. 55 med. *τί μὲν γὰρ σεμνότερον θέαμα γενναίου καὶ φιλοπόνου βασιλέως; τί δὲ ἥδιον ἡμέρου καὶ προσφιλοῦς;*

Dubium iam non erit, quin Julianus, ubi de regis virtutibus agat, Dionis et Xenophontis praeter ceteros sit sectator.

VIII. De Basilio Magno.

Inter permulta Basilii Magni, quem inde ab anno CCCXXXIX usque ad annum CCCLXXIX vixisse atque ab anno CCCLXX episcopum Caesareae fuisse vix opus est dicere, scripta id quod initio huius disceptationis nominavimus de regno est. Non miraberis qua fuerit doctrina virum antiquorum libros legisse atque secutum esse.

λόγος ιε'*) § 1 καλὸν ἀεὶ τὸ χεῖρον ὑπὸ τοῦ κρείττονος ἄγεσθαι Platonem respicit primum auctorem.

§ 1 infra πρὸς γὰρ τὸ τῶν κρατούντων ἦθος πλάττεσθαι πέφυκεν ὡς τὰ πολλὰ τὸ ἀρχόμενον· ὥστε ὁποῖοί ποτ' ἂν οἱ ἄγοντες ὦσι, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ ἀγόμενον εἶναι. καὶ ὁποῖοι δ' ἂν ὦσιν οἱ προεστῶτες, τοιαῦτα ὡς ἐπὶ πολὺ καὶ τὰ ἤθη τῶν ἀρχομένων πέφυκε γίνεσθαι.

Isocr. πρὸς Νικ. 21 a ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὅλης ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς ἄρχουσιν. cf. 34 d.

Xen. Κ. παιδ. VIII, 8, 5 ὁποῖοί τινες γὰρ ἂν οἱ προστάται ὦσι, τοιοῦτοι καὶ οἱ ὑπ' αὐτοὺς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίγνονται.

§ 2 D ὁ γὰρ ἀληθῶς ἄρχων et infra ἐκ τοῦ ἔχειν τὴν ἀρχικὴν ἀρετήν Platonem imprimis respicit.

§ 2 D ὁ δὲ ἀρχόμενος ὑπὸ τῶν ἡδονῶν καὶ ἀγόμενος ἐπιθυμίαις πολλάκις

sapit Isocr. Εὐαγ. 198 a ἡγούμενος τῶν ἡδονῶν ἀλλ' οὐκ ἀγόμενος ὑπ' αὐτῶν.

§ 2 D ἀνεπιτήδειος πρὸς τὸ ἄρχειν.

Them. p. 118 c πρὸς ἄρχειν ἐπιτηδείους. cf. Lib. I, 278, 16.

§ 2 D ἀφῆκαν δὲ τὴν ὀργὴν οἱ φιλοσοφίᾳ τοὺς πολλοὺς ὑπεράραντες.

Them. p. 108 c ἀφίημι τὴν ὀργὴν ὑμῖν Ἀρείου μὲν συμβουλῇ, ἐμῇ δὲ εὐπειθείᾳ.

IX. De Synesio.

Synesius anno p. Chr. CCCLXXVIII Cyrenes natus Alexandriae litteris imbutus est summoque studio Hypatiam, Theonis filiam, quae Academicorum recentiorum doctrinae favit, audivit et coluit. Anno CCCLXXXXVII deinde, quamvis adulescens, legationi Cyrenaeorum praefuit, quae Arcadium peteret, ut Cyrenae oppido tributa condonaret. Apud eum praeclaram illam de regno orationem habuit, quae nobis erit

*) Basilii opera omnia. ed. monachi ordinis Benedicti. pars III. Par. 1730.

consideranda. Tres post annos Byzantio, postquam christianus est factus, revertit atque diutius in otio vitam degit et id spectavit, ut et animum excoleret litterarum studio et corpus curaret exercitationibus, maxime venationibus. Anno CCCCX autem episcopus Cyrenaicus factus est, quod munus optime gessit, usque dum tertio saeculi quinti decennio mortuus est. Suidae ex testimonio haec scripsit: *γραμματικά τε καὶ φιλόσοφα καὶ λόγους βασιλικούς, ἐγκώμιόν τε φαλάκρας καὶ περὶ προνοίας λόγον θαυμάσιον Ἑλληνικῷ χαρακτῆρι καὶ ἄλλα πλεῖστα καὶ διάφορα βιβλία συνέταξε καὶ τὰς θαυμαζομένας ἐπιστολάς.*

Admirator autem fuit Synesius Dionis Chrysostomi. Ut enim Dio *κυνηγετικόν* composuit, ita Synesius tale opusculum scripsit, atque ut *περὶ φαλάκρας* egit Dio, ita Synesius disseruit *περὶ κόμης*. Praeterea noster non modo apud adulescentes Chrysostomi scripta verbis explanavit et illustravit, sed etiam disputationem ad laudandum Dionem compositam litteris tradidit, quae inscripta est: *Δίων ἢ περὶ τῆς κατ᾽ αὐτὸν διαγωγῆς*. E quo opusculo affero hunc locum (p. 19): *ταῦτά μοι περὶ Δίωνος εἰπεῖν ἐπῆλθε πρὸς τὸν ὕστερόν ποτε παῖδα ἐσόμενον· ἐπεί μοι καὶ διεξιόντι τοὺς παντοδαποὺς αὐτοῦ λόγους μεταξὺ τὸ μάντευμα γέγονε· πατρικὸν δὴ πέπονθα καὶ ἤδη συνεῖναι τῷ παιδὶ βούλομαι καὶ διδάσκειν, ἅττα μοι φρονεῖν ἔπεισι περὶ ἑκάστου συγγραφέως τε καὶ συγγράμματος, συνιστὰς αὐτῷ φίλους ἄνδρας, . . . ἐν οἷς ἔστω καὶ Δίων ὁ Προυσαεὺς περιττὸς ἀνὴρ εἰπεῖν τε καὶ γνῶναι. καὶ τοῦτον οὖν ἐπαινέσας αὐτῷ παραδίδωμι, ἵνα μοι μετὰ τοὺς τῆς γενναίας φιλοσοφίας προστάτας ἀπάρχοιτό ποτε καὶ τοῖς πολιτικοῖς τοῦ Δίωνος γράμμασι μεθόριον αὐτὰ ἡγούμενος τῶν προπαιδευμάτων τε καὶ τῆς ἀληθινωτάτης παιδείας.* Ex ipso igitur Synesio audis, quanti Dionem aestimaverit. Vix quis dubitet talem viri admiratorem etiam imitatorem fuisse. Et probavit iam paucis locis allatis Birtius*) Synesi de regni scriptum defluxisse e lectione Chrysostomi: nostrum erit hos locos aliis auctos proferre, deinde inspicere, quemnam e ceteris de hac re auctoribus Synesius ante oculos habuerit.

*) Indices lectionum Marburgensium anni MDCCCLXXV pag. XVIII.

Et primum quidem sententias omnium communes proferamus.

Regem noster, sicut ceteri, cum pastore et patre comparat 1) cap. 6 A. 2) 26 B.

Fundamentum omnium virtutum pietas deorum est.

cap. 10 in. *εὐσέβεια δὲ πρῶτον ὑποβεβλήσθω κρηπὶς ἀσφαλής.* cap. 28 D *σχολὴν δὲ ἀγαθῶν καὶ πρώτης τῆς εὐσεβείας.*

Summa autem virtus est se ipsum regere et coercere.

cap. 10 A *φημὶ δεῖν . . . τὸν βασιλέα πρῶτον αὐτὸν αὐτοῦ βασιλέα εἶναι καὶ μοναρχίαν ἐν τῇ ψυχῇ καταστήσασθαι.* cap. 11 A *τοῦτό τοι πρῶτον καὶ σφόδρα βασιλικόν, αὐτὸν ἑαυτοῦ βασιλεύειν.*

Labores deinde subit curasque admittit bonus rex.

cap. 5 A *δεῖ δὴ πόνων ἐπὶ τὴν φυλακήν.* cap. 5 C. cap. 6 A. cap. 13 C *ὅτι σοι πονεῖν ἐπιτάττομεν.*

Atque in omnibus rebus Deum imitatur.

cap. 8 C *καὶ ἐθέλει τὰ τῇδε τετάχθαι κατὰ μίμησιν ὑπερκόσμιον·* cap. 9 C *ἀλλ' ἐπιτίθεσθαι τῇ μιμήσει.*

Transeamus iam ad Dionis vestigia.

cap. 29 B *ὅτι παρεκτικὸς ὢν ἀγαθῶν οὐ καμεῖται τοῦτο ποιῶν οὐ μᾶλλον ἢ τὰς ἀκτῖνας ὁ ἥλιος φυτοῖς καὶ ζώοις δωρούμενος.*

Dio p. 125 et 126. p. 128 (huius disp. p. 46 med.).

cap. 11 B *τί γὰρ κτῆμα βασιλικὸν οὕτως ὥσπερ ὁ συνὼν φίλος; τίς εὐτυχίας κοινωνὸς ἡδίων; τίς δὲ διενεγκεῖν χείρω τύχης ῥοπὴν ἀσφαλέστερος; τίς ἀδολώτερος εἰς ἔπαινον; τίς εἰς πλήττουσαν νουθεσίαν ἀλυπότερος;*

Dio p. 54 *ἀποστερῶν δὲ αὐτὸν τοῦ καλλίστου καὶ ὠφελιμωτάτου κτήματος φιλίας. τίς μὲν γὰρ συγχαίρειν ἑτοιμότερος ἐν ταῖς εὐτυχίαις; τίς δὲ δυσχεραίνειν ἑτοιμότερος ἐν ταῖς ἀτυχίαις; ὁ παρὰ τίνος δὲ ἔπαινος ἡδίων ἢ τῶν φίλων; παρὰ τίνος δὲ τἀληθὲς ἀλυπότερον;* et p. 135 *ῥᾷον γὰρ ἄν τις συμφορὰν τὴν χαλεπωτάτην φέροι μετὰ φίλων.* cf. p. 129 fin.

cap. 11 D *ἀνθρώπῳ δὲ ἀνθρώπων ἄρχοντι πολλῶν καὶ ὁμοίων οὐκ αὐτάρκης ἡ φύσις εἰς ἅπαντος ἔργου περινόησιν.*

ἰώμενος οὖν τὴν τῆς φύσεως ἔνδειαν συνουσιοῦται τοῖς φίλοις. cap. 12 B *ἵνα δὲ ἔργα γένηται, χειρῶν αὐτῷ δεῖ πολλῶν.* cf. cap. 30.

Dio p. 130 *μόνος μὲν γὰρ οὐδεὶς πρὸς οὐδὲν οὐδὲ τῶν ἰδίων ἱκανός ἐστι· τοῖς δὲ βασιλεῦσιν, ὅσῳ πλείω τε καὶ μείζω πράττειν ἀνάγκη, πλειόνων δεῖ καὶ τῶν συνεργούντων.* Xen. *Κ. παιδ.* VIII, 6, 12 (disp. p. 23 fin.).

cap. 11 D *τὴν δύναμιν ἑαυτῷ πολυπλασιάζων.* cap. 26 in. *αἷς* (scil. *ταῖς πρεσβείαις*) *ὁμιλῶν βασιλεὺς οὐδέν τι μεῖον εἴσεται τῶν ἀγχοῦ τὰ πόρρω οὐδὲ ὄψεως αἰσθήσει τὴν ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς προμήθειαν ὁριεῖται.* cap. 11 D *οὕτω γὰρ τοῖς ἁπάντων μὲν ὀφθαλμοῖς ὄψεται, ταῖς ἁπάντων δὲ ἀκοαῖς ἀκούσεται καὶ ταῖς ἁπάντων γνώμαις εἰς ἓν ἰούσαις βουλεύσεται.*

Dio p. 54. p. 134 med. p. 135 in. 'p. 138 in. Xen. *Κ. παιδ.* VIII, 2, 10 ss. 6, 16 (huius disp. p. 24 in.).

Concedes Dionem hoc loco a Synesio respici.

cap. 29 C *καὶ τοὺς ἀρχοῦ τῆς καθέδρας, οἳ μόνου μὲν αὐτοῦ δευτερεύουσι, τῶν δὲ ἄλλων πρωτεύουσι, τῷ βασιλικῷ τῆς ψυχῆς κόσμῳ συντάξει.*

Dio p. 130 *καὶ γὰρ ἰσχυροτάτους μὲν εἰκὸς ἁπάντων εἶναι τοὺς ἐγγὺς τῶν βασιλέων καὶ τὴν ἀρχὴν συνδιοικοῦντας.*

cap. 21 D *τὴν γὰρ εὔνοιαν, ἣ μόνη καὶ μάλιστα βασιλέως ἐστὶν ἰσχυρὸν φυλακτήριον.*

Dio p. 54 med. *ποῖα δὲ ὅπλα βεβαιότερα καὶ κρείττω τῆς ἀπὸ τῶν εὐνούντων φυλακῆς;* cf. Syn. cap. 13 D.

Longius a Synesio absunt Xen. *Κ. παιδ.* VII, 1, 30. Aristot. *πολ.* VIII, 11, 5 (disp. p. 21 med. et fin.). Lib. vol. I, 278, 8 (disp. p. 39 fin.), Jul. 48 A (disp. p. 44 fin).

cap. 25 in. *εἴη μὲν ὁ πολεμικὸς παντὸς μᾶλλον εἰρηνικός· μόνῳ γὰρ ἔξεστιν εἰρήνην ἄγειν τῷ δυναμένῳ τὸν ἀδικοῦντα κακῶσαι.*

Dio p. 52 fin. 53 in. Isocr. *πρὸς Νικ.* 19 d (disp. p. 16 fin.). Qui Dionis locus ad Isocratem redit, Synesius autem Dionem sectatus est.

cap. 13 C *ἵνα μηδὲ πρὸς τούτους εἴρων ἦ συστρατιώτας καλῶν.*

Dio p. 51 in. *τοὺς μὲν στρατιώτας συστρατιώτας προσειπεῖν, τοὺς συνήθεις φίλους, μὴ καταγελῶντα τοῦ ὀνόματος τῆς φιλίας**).

cf. Syn. cap. 13 in., ubi de militibus agitur *δευτέροις δὴ τούτοις φίλοις*.

cap. 11 C *ὧν τἀναντία τοῖς τυράννοις ὑπάρχει, δι' οὓς ἡ κομψὴ παροιμία· πόρρω Διός τε καὶ κεραυνοῦ.*

Dio p. 137 fin. *ὅτι πάντα τἀναντία τοῖς τυράννοις κακὰ πρόσεστιν, ὧν ἐμνήσθημεν ἀγαθῶν. πάντων γὰρ ἀπορώτατός ἐστι φιλίας τύραννος.* p. 51 fin. *οἷ τἀναντία ὑπάρχει τῷ κακῷ.*

Syn. cap. 6 in. *ἴσοις ὅροις φημὶ βασιλέα τε καὶ τύραννον διεστάναι· καίτοι τὰ παρὰ τῆς τύχης ἀμφοῖν ὅμοια.* cap. 6 C *βασιλείᾳ δὲ τυραννὶς παροικεῖ καὶ μάλα ἀγχίθυρος.*

Dio p. 69 *καταλαμβάνουσι τὴν Τυραννίδα καθημένην, ... προσποιουμένην καὶ ἀφομοιοῦσαν αὐτὴν τῇ Βασιλείᾳ.*

Syn. cap. 6 B *ὅστις οὐ πιαίνει τὴν ἀγέλην ἀλλ' αὐτὸς ὑπὸ τῆς ἀγέλης ἐθέλει πιαίνεσθαι, τοῦτον καλῶ μάγειρον ἐπὶ βοσκημάτων, τοῦτον ἀποφαίνω τὸν τύραννον, ὅταν ᾖ δῆμος ἔλλογος τὸ ἀρχόμενον.* cap. 5 D *ἐπεὶ μηδὲ πλῆθος προβάτων ποιεῖ ποιμένα οὐ μᾶλλον ἢ μάγειρον, ὃς ἐλαύνει κατακόψων αὐτὰ καὶ ἐμφορηθησόμενος.*

Dio p. 156 in. *ὥστε κατακόπτειν οὐ μὰ Δία καὶ σφάττειν καὶ δέρειν. καίτοι ἐνίοτε πολλὰ πρόβατα ἐλαύνει μάγειρος εἰς ὠνησάμενος. ἀλλὰ πλεῖστον διαφέρει μαγειρικὴ καὶ ποιμενική· σχεδὸν ὅσον βασιλική τε καὶ τυραννίς.*

Similes loci sunt Platonis *πολ.* p. 345 C. 421 B (*ἑστιάτορας εὐδαίμονας*) et Them. p. 171 c (huius disp. p. 32 fin.), sed evolventi eos clarum erit Synesium Dionis verba imitari.

---

*) Sic legendum puto hunc locum. Vult enim Dio pronuntiare, quid commodi rex trahat e laboribus susceptis. Hoc autem commodum est et milites revera commilitones appellare et patrem civium iure vocari. *τοὺς δὲ συνήθεις*, etiamsi non laborat, *φίλους* potest dicere. Itaque censeo *τοὺς συνήθεις φίλους* milites esse.

Syn. cap. 6 A *ὅστις δὲ ἀπολαύει τῆς ἡγεμονίας εἰς τρυφήν, . . οἰόμενος δεῖν ἐμπιπλάναι τὰς αὐτὸς αὑτοῦ πάσας ὀρέξεις, . . . τοῦτο κέρδος τοῦ πολλῶν ἄρχειν τιθέμενος, τὸ παρὰ πολλῶν αὐτῷ θεραπεύεσθαι τῆς ψυχῆς τὸ ἡδόμενον.*

Dio p. 113 *εἰ δὲ φιλήδονος . . . . ., αὐτὸν οἰόμενος αὔξειν μόνον . . . ., τοὺς δὲ ὑπηκόους ἅπαντας ἡγούμενος δούλους καὶ ὑπηρέτας τῆς αὐτοῦ τρυφῆς.*

Syn. cap. 12 in. *παραφυλακτέον μέντοι καὶ μάλα ὅλῃ τῇ γνώμῃ . . ., μὴ λάθῃ παρεισδῦσα κολακεία τὸ φιλίας πρόσωπον περικειμένη. ὑπὸ μόνης γέ τοι ταύτης . . λῃστεύεται βασιλεία· εἰσφέρεται γὰρ . . . μάλα ἐνδοτέρω τῶν ταμιείων καὶ ἐπιχειρεῖ τῷ κυριωτάτῳ τῶν βασιλέων, αὐτῇ τῇ ψυχῇ.*

Dio p. 106 *πασῶν γὰρ ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν κακιῶν αἰσχίστην ἂν εὕροι τις τὴν κολακείαν.* p. 108 fin. *πολύ γε μὴν πονηρότερός ἐστι* (scil. *ὁ κόλαξ*) *τῶν ψευδομένων μαρτύρων. οἱ μὲν γὰρ οὐ διαφθείρουσι τὸν δικαστὴν ἀλλὰ μόνον ἐξαπατῶσιν.* cf. Them. p. 3 c.

Syn. cap. 10 D *τοῦτον ὄψει νῦν μὲν ὑψοῦ τὴν γνώμην, νῦν δὲ ὕπτιον, τεταραγμένον νῦν μὲν ὁρμῇ, νῦν δὲ φυγῇ καὶ λύπαις καὶ ἡδοναῖς καὶ ἀτόποις ὀρέξεσιν.*

Dio p. 48 *καὶ πάσης ἀνομίας ἐμπιπλάμενόν τε καὶ ἀποπιμπλάντα ἐξ ἅπαντος αὐτοῦ τὴν ψυχὴν τεταραγμένην ὀργαῖς τε καὶ λύπαις καὶ φόβοις καὶ ἡδοναῖς καὶ παντοίαις ἐπιθυμίαις.* p. 164 *καὶ γὰρ δὴ ᾐσθάνετο αὐτὸν νῦν μὲν ἡδόμενον, νῦν δὲ λυπούμενον ἐν τῷ αὐτῷ καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἄκριτον οὖσαν.*

Ad Dionis *ἐμπιπλάμενόν τε καὶ ἀποπιμπλάντα* confer Synesi cap. 6 A illud *ἐμπιπλάναι* (huius disp. p. hac in.)

Syn. cap. 11 A *καὶ μὴ κρατεῖν ἀξιοῦντα πολλακιςμυρίων ἀνθρώπων ἔπειτα αὐτὸν δοῦλον εἶναι δεσποινῶν αἰσχίστων, ἡδονῆς καὶ λύπης.*

Dio vol. II, p. 321 *καὶ μὴν εἴ τις ἀνδρὸς ἑνὸς οὐχ οἷός τε ἄρχειν ἐστὶ καὶ τούτου σφόδρα ἐγγὺς ὄντος, ᾧ δὴ ξύνεστιν, οὐδὲ αὖ μίαν ψυχὴν κατευθύνειν τὴν αὐτοῦ, πῶς ἂν*

δύναιτο βασιλεύειν μυριάδων ἀναριθμήτων πανταχοῦ διεσπαρμένων;

Syn. cap. 6 D βασιλέως μέν ἐστι τρόπος ὁ νόμος, τυράννου δὲ ὁ τρόπος νόμος.

Dio p. 114 ὁ δὲ νόμος βασιλέως δόγμα· ὁ δὲ τύραννος καὶ ἡ τυραννὶς ἐναντίον τούτοις βίαιον καὶ παράνομος χρῆσις ἀνθρώπων.

Paulo longius abest a Synesio Xen. *Κ. παιδ.* I, 3, 18 (huius disp. p. 23 in.).

Minora quaedam agmen claudant.

Syn. cap. 28 fin. ὡς ἔστι δήπου παντὸς σεμνότερον θέαμα.
cap. 10 C ἀλλ' ὑπέρσεμνον θέαμα.

Dio p. 55 τί μὲν γὰρ σεμνότερον θέαμα;

Syn. cap. 30 B δικαιοτάτοις τε καὶ ἀρίστοις.

Dio p. 49 δικαιοτάτοις τε καὶ ἀρίστοις.

Syn. cap. 28 A βασιλεὺς δ' ἐρασιχρήματος αἰσχίων καπήλου.

Dio p. 171 ἢ οὐ πολλοὺς τῶν καλουμένων βασιλέων ἰδεῖν ἐστι καπήλους;

Syn. cap. 3 B ὅταν ἐπιγνῷς τι προσῆκον.

Dio p. 55 fin. τούτων δὲ εἴ τι φαίνεται προσήκειν σοι.

Syn. cap. 1 C ἀρρενωπὸς καὶ σεμνός.

Dio p. 176 fin. ἀρρενωπὸς καὶ σεμνός.

Syn. cap. 28 A τῷ δὲ ἀπροφάσιστος ἡ κακία τῆς γνώμης.

Dio p. 172 καὶ ἀπροφάσιστον εἶναι τὸν πλοῦτον.

Paulo alio conexu hanc vocem adhibuit Xen. *Ἀγησ.* 6, 4 ἑταίροις δὲ πρόθυμος ὢν ἀπροφασίστους τοὺς φίλους ἐκέκτητο.

Syn. cap. 11 C εὐγνώμονος δὲ βασιλέως.

Dio p. 112 fin. εἰ μὲν γὰρ εὐγνώμων.

Syn. cap. 28 A_1 ἐρασιχρήματος.

Dio p. 64 fin. πλούτου ἐρῶσιν. p. 113 φιλοχρήματος. p. 50 fin.

Veniamus quaeso ad eos locos, quos cum compluribus pariter communia exhibeat noster.

Syn. cap. 30 B διανεμέτω τὴν ἀρχὴν ὡς δυνατὸν ἐπιστάταις δικαιοτάτοις τε καὶ ἀρίστοις . . . . ἀριστίνδην οὖν ἀλλὰ μὴ πλουτίνδην ἡ τῶν ἀρξόντων αἵρεσις γινέσθω.

Dio p. 58. p. 130 fin. p. 141 in. Them. p. 67 b. 118 c (huius disp. p. 34 fin.). Lib. vol. I, 278, 16 (huius disp. p. 40 med.).

Syn. cap. 5 C *τοῦτον δεῖ πάντα μὲν πόνον αἱρεῖσθαι, πᾶσαν δὲ ῥᾳστώνην ἀπολιπεῖν, ὕπνου μὲν ὀλίγον, φροντίδων δὲ πλεῖστον μεταλαγχάνοντα.*

Xen. *Ἀγησ.* 5, 2 et 3. *Κ. παιδ.* I, 6, 8. Dio p. 48. p. 50 (huius disp. p. 19 fin. et 20 in.). Jul. 11 A. 87 C. Lib. I, 401, 1 et saepius (huius disp. p. 44 med. 37 fin.).

Syn. cap. 9 A *ἀγαθόν που τὸν θεὸν ὑμνοῦσιν ἅπαντες ἁπανταχοῦ.* cap. 9 B *τοῦτο γὰρ ἡ διάνοια βούλεται τοῦ ὀνόματος ἑφερμηνεύειν τὸν θεὸν αἴτιον ἀγαθῶν.* cap. 30 A *καὶ ἔστιν αἴτιος μέχρις ἐσχάτου τῶν ἀγαθῶν, τῶν αἰτίων γινόμενος αἴτιος.*

Plato *πολ.* 379 A B C. Dio p. 56 fin. (disp. p. 15 med.).

Syn. cap. 15 A *καὶ γὰρ οἷς σύνεστε παρὰ δίαιτάν τε καὶ ἄλλως . . . . οὗτοι γελασείοντες ἐν ταὐτῷ καὶ κλαυσείοντες ἀτελῶς . . . συνδιαφθείρουσιν ὑμῖν τὸν χρόνον.*

Plato *πολ.* 388 E. Xen. *Κ. παιδ.* VIII, 1, 33. Dio p. 91. p. 177 (disp. p. 13 fin.). Lib. vol. I, 323, 16 (disp. p. 39 fin.).

Syn. cap. 8 B *ὥσπερ οὖν εὐχῆς ἄξιον ἀπεῖναι τοῦ φαύλου τὰ ὄργανα, ... οὕτω παρεῖναι τῷ καλῶς χρησομένῳ, οὗ πάντες ἂν ὀνίναιντο, ἵνα μὴ ἀχρεία καὶ ἄπρακτος ἀρετῆς φύσις ἀγνοουμένη μαραίνηται, ἀλλ᾽ εἰς ἀνθρώπων εὐεργεσίας δαπανήσῃ τὴν δύναμιν.* cap. 10 C *μᾶλλον δὲ βασιλεύς, ὅτι τὴν ἀρετὴν οὗτος ἔθνεσιν ὅλοις κοινοῦται καὶ τῶν ἑνὸς ἀγαθῶν πολλοὶ ἐπαυρίσκονται ἄνθρωποι.* cap. 3 A *ὁ γὰρ ἑνὸς ἀνδρὸς τοῦ βασιλέως ἐπιμεληθεὶς ὅπως ἂν ἄριστος εἴη, τὴν συντομωτάτην ἐβάδισεν ἐπὶ τὸ πάντας μὲν οἴκους ἐπανορθοῦν . . ἔθνη τε πάντα . . ., ἃ πάντα ἀπολαύειν ἀνάγκη τῆς ὅπως ποτὲ ἐχούσης τοῦ βασιλέως ψυχῆς.*

Isocr. *πρὸς Νικ.* 16 c. Dio p. 104 in. (disp. p. 16 fin. et 17 in.). Plut. p. 106.. p. 107 (disp. p. 27 in.). Them. p. 6 c. p. 6 d. p. 7 a (disp. p. 35 fin.). p. 7 b. p. 101 c. p. 102 a.

Ad postrema Synesi cap. 3 A citata verba proxime accedit Them. p. 101 c ἐφ' ὧν πολλοὺς ἀναγκαῖον συναπολαύειν ἢ τῆς ἀρετῆς ἢ τῆς μοχθηρίας.

Syn. cap. 31 B τὴν ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀρχομένων ἰσχύν, ὅτι μετατίθησι βασιλεὺς δόξαν ἤθους .... ὅτῳ γὰρ βασιλεὺς χαίρει, τοῦτο εὐθὺς αὔξειν ἀνάγκη καὶ ὑπὸ πλείστων ἐπιτηδεύεσθαι.

Isocr. πρὸς Νικ. 21 a. Νικ. 34 d. Xen. Κ. παιδ. VIII, 8, 5. Dio p. 104 (huius disp. p. 18 med.). Basil. § 1.

Syn. cap. 14 D καὶ τὸν ἀπερισάλπιστόν τε ἂν εἰς φιλοτιμίαν ἐγεῖραι καὶ τὸν ἀγωνιστὴν ἂν ἐπιθῆξαι. πᾶς γὰρ ἐθέλει πονεῖν ὑπὸ μάρτυρι τῷ βασιλεῖ Dionis p. 104 potissimum videtur sequi (disp. p. 18 med.).

Syn. cap. 15 B οὓς ἡ φύσις ἁμαρτάνουσα παραχαράττει καθάπερ ἀδικοῦντες οἱ τραπεζῖται τὸ νόμισμα.

Dio p. 106 fin. Lib. vol. I, 568, 7 (disp. p. 39 fin.).

Syn. cap. 8 c φίλος οὖν τοῦ μεγάλου βασιλέως.

Xen. Κ. παιδ. I, 6, 4. Dio p. 137 (disp. p. 19 med.). Lib. I, 578, 23 (disp. p. 38 fin.).

Syn. cap. 6 A συνεστιᾶσθαι μερίμναις haud inepte comparatur cum Plut. p. 274 med. δημοσιεύων ἀεὶ ταῖς φροντίσι.

Syn. cap. 13 A milites cum canibus comparat, quod idem est Dionis p. 53 med., sed sequitur ille Platonem, quem nominatim insuper affert.

Syn. cap. 13 D τὸ μὴ σπάνιον εἶναι τὸν βασιλέα θέαμα στρατιώταις.

Xen. Ἀγησ. 9, 1. Κ. παιδ. VII, 5, 46. Dio p. 53 (disp. p. 20 fin.).

Syn. cap. 4 in. οὐδὲ ὁρώμενον αἱ πλείους οὐδὲ ἰδεῖν προσδοκῶσαι.

Xen. Κ. παιδ. I, 1, 3 τοὺς δὲ οὐδ' ἑορακότας πώποτ' αὐτόν, τοὺς δὲ καὶ εὖ εἰδότας, ὅτι οὐδ' ἂν ἴδοιεν.

Dio vol. II, p. 321 ὧν οὐδὲ ἑώρακε τοὺς πλείστους οὐδ' ἂν ἴδοι ποτέ.

Syn. cap. 12 A ἐπεὶ τό γε φιλέταιρον οὐχ ἥκιστα ἀρετὴ βασιλέως.

Xen. Κ. παιδ. VIII, 3, 49 ὁ τρόπος φιλέταιρος. Ἀγησ. 2, 21 φιλεταιρίᾳ.

Dio p. 53 in. φιλέταιρος.

Syn. cap. 11 C οὕτω γὰρ καὶ τοῖς πόρρωθεν ἐραστὸς ἂν εἴη καὶ γένοιτο ἂν ἀγαθοῖς εὐχὴ τεύξασθαι φιλίας βασιλικῆς.
Xen. Ἱέρ. 11, 11. Dio p. 50 (disp. p. 20 fin. et 21 in.).

Syn. cap. 4 in. τὸ κρεῖττον εὔχεσθαι θέαμα sapit Dionis p. 51 et p. 55 (disp. p. 21 in.).

Syn. cap. 13 C βασιλικοῦ σώματος ἐλάχιστα πόνος ἅπτεται. ὅστις γὰρ οὐ λανθάνει πονῶν, τοῦτον ἥκιστα πόνος νικᾷ. βασιλέως δὲ σωμασκοῦντος καὶ θυραυλοῦντος καὶ ὅπλοις ἐννεάζοντος οἱ πανταχοῦ δῆμοι θέατρόν εἰσι.
Xen. Ἀγησ. 5, 6 s. K. παιδ. I, 6, 25).
Dio p. 105 in. (disp. p. 23 med.).

Syn. cap. 19 B καὶ βασιλεὺς εἰ τεθάρρηκεν ἀληθινὸς ὤν. cap. 17 C ἀληθινοῦ βασιλέως.
Plato πολ. 347 D. Dio p. 56, p. 113. Aelius § 63 in. Them. p. 2 b, 11 a, 11 b, 45 c, 80 d. Jul. 86 D, 99 C (huius disp. p. 42 fin.).

Syn. cap. 28 fin. προσκυνῶν τὸν κοινὸν ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ δήμου βασιλέα.
Dio p. 56, p. 99. Them. p. 8 a, 34 c (disp. p. 35 in.).
Jul. 90 A (disp. p. 43 in.).

Syn. cap. 10 C καὶ μέχρι προσώπου γαλήνην ἔνθεον.
Plut. p. 107 ἀλλ' ἐν ἑνὶ ποιήσας ἐκείνῳ γαλήνην.
Them. p. 6 d ἀλλ' ὅταν ἐκείνῳ τὸ ὄμμα γαλήνην ἔχῃ.

Comparemus iam Synesium nostrum accuratius cum Themistio.

Syn. cap. 4 in. καὶ ἅπαντες ὑμνοῦσι. cap. 9 A ἀγαθόν που τὸν θεὸν ὑμνοῦσιν ἅπαντες ἁπανταχοῦ.
Them p. 4 b ὑμνεῖτέ που καὶ ᾄδετε πρὸς ἀλλήλους ἀρετήν τινα ἐξαίρετον βασιλέως. p. 6 a τὴν πολυύμνητον δικαιοσύνην.

S. cap. 29 in. χαρακτῆρα βασιλείας.
Th. p. 5 c τὸν βασιλικὸν χαρακτῆρα. p. 5 d τύπον βασιλικόν.

S. cap. 8 C ἣν ὁ θεὸς αὐτὸς ἑαυτὸν ἐν τοῖς νοητοῖς στήσας ἀρχέτυπον δίδωσιν εἰκόνα τῆς προνοίας.
Th. p. 6 b φιλανθρωπία est quasi θεοῦ τύπος ἐγγενόμενος . . . εἰς θείαν εἰκόνα.

S. cap. 28 (§ 29) A *κἀντεῦθεν οὖν παρὰ τὸ θεοφιλὴς εἶναι φιλάνθρωπός ἐστι.*

Th. p. 9 a *ὥστ' εἰκότως θεοφιλὴς βασιλεὺς ὁ φιλάνθρωπος.* Synesius minus prope accedit ad Dionis p. 116 fin. *τοσοῦτος δὲ ὢν πρῶτον μέν ἐστι θεοφιλής.*

S. cap. 10 in. *κρηπὶς ἀσφαλής.*

Th. p. 67 a *κρηπὶς ἀσφαλείας.*

S. cap. 9 C *φέρε δή σοι γράψω λόγῳ τὸν βασιλέα ὥσπερ ἄγαλμα στήσας. σὺ δέ μοι τὸ ἄγαλμα τοῦτο κινούμενον δείξεις καὶ ἔμπνουν γενόμενον.* cap. 10 A *εὐσέβεια . . . ., ἐφ' ἧς ἑστήξει τὸ ἄγαλμα ἔμπεδον.* cap. 29 B *αὐτά τε οὖν ταῦτα . . . πληρούτω τὸ ἄγαλμα.*

Th. p. 9 b *οὗτος ἄγαλμα τοῦ θεοῦ ἀκέραιον καὶ ὁλόκληρον.*

S. cap. 13 A *οὐχ ὃν δεδίασιν, ἀλλ' ὑπὲρ οὗ δεδίασιν οἱ ὑπήκοοι.*

Th. p. 10 c *ὃν οὐ δεδίασιν, ἀλλ' ὑπὲρ οὗ δεδίασιν οἱ ἀρχόμενοι.* cf. p. 36 a.

S. cap. 9 A *ὃ κυροῦν ἔφην αὐτὸν* (scil. *τὸν βασιλέα*) *καὶ ἀποφαίνειν τυγχάνοντα καὶ οὐ ψευδώνυμον.* cap. 8 C *ὁ δεῦρο ὁμώνυμος, ἂν μὴ ψεύδηται τοὔνομα.*

Th. p. 10 d *καὶ μόνος τὸ χρῆμα οὐ ψεύδεται τῆς βασιλείας.* p. 30 a *βασιλεὺς ὁ τῷ ὄντι καὶ οὐ ψευδωνύμως.* p. 64 c *φιλόσοφοι οἱ μὴ ψευδώνυμοι.*

S. cap. 9 C *οὕτω βασιλέα μέγαν ὀνομάζοντες ἐπαληθεύοιμεν.*

Th. p. 126 b *δι' οὓς ἐπὶ σοὶ τὴν θειότητα ἀληθεύσομεν.* p. 79 b *τὴν θειότητα ἐπιφημίζοντες οὐ ψευσόμεθα.*

S. cap. 5 C *κληρονόμοις τῆς τύχης.* cap. 5 A *ἀπόνως ἐκληρονόμησας.*

Th. p. 65 c *τὸν κληρονόμον τῆς ἀρετῆς.* cf. Lib. vol. III, 279, 1 *τῶν πόνων κληρονόμος.* cf. Jul. 7 D *ὅπως μὴ τῆς ἀρχῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρετῆς φανῇς κληρονόμος.*

S. cap. 31 B *ὡς πολλῶν ὄντων, ἃ δέδωκεν ὁ θεὸς βασιλείᾳ ζηλωτὰ καὶ μακάρια, οὐδενὸς ἧττον, εἰ μὴ καὶ παντὸς μᾶλλον ἀγασθείη τις ἂν αὐτῆς καὶ ὑμνήσειε.*

Th. p 7 c *πολλὰ οὖν ἔγωγε ἀγάμενος βασιλέως μάλιστα ἄγαμαι τῶν λοιπῶν.* p. 65 a *ὃ καὶ ἄν τις μάλιστα ἀγασθείη τῆς σῆς προμηθείας.*

S. cap. 11 D *οὐ γὰρ ἔφθασέ τις μακαρισθῆναι τῆς τοῦ τυράννου φιλίας καὶ ἐλεήθη τῆς ἔχθρας.*

Th. p. 17 d *τῶν δὲ τυραννικῶν τὸ ὕψος ἐπικίνδυνον. ὅτε γὰρ μάλιστα αὐτοῖς ξυμβαδίζειν τις ὑπολάβοι, τότε ἀπωσάμενοι κατέβαλον.*

S. cap. 6 A *ἄρχουσιν ἑκάτερος ἀνθρώπων πολλῶν· ἀλλ' ὃς μὲν ἂν ἑαυτὸν συντάττῃ τῷ φαινομένῳ τῶν ἀρχομένων καλῷ . . . οὗτός ἐστι . . . βασιλεύς. ὅστις δὲ ἀπολαύει τῆς ἡγεμονίας εἰς τρυφήν,* is est tyrannus.

Th. p. 35 d *ἀρχαὶ μὲν γὰρ ἄμφω ἀνθρώπων . . . ἀλλὰ τὸ μὲν ξὺν ἀρετῇ καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ἀρχομένων, τὸ δὲ ξὺν κακίᾳ καὶ ἐπὶ μόνῃ τῇ ἑαυτοῦ ἀπολαύσει.*

S. cap. 32 in. *ἐρασθείης, ὦ βασιλεῦ, φιλοσοφίας καὶ παιδείας ἀληθινῆς . . ., ἐπεὶ νῦν γε ὡς ἠμέληται κίνδυνος ἀποσβῆναι καὶ μετὰ μικρὸν οὐδ' ἐμπύρευμα λείπεσθαι βουλομένοις ἐναῦσαι.* et infra *κἂν ἀποικῇ τῶν ἀνθρώπων.* et postea *ὅταν αὐτὴν μὴ χωρῇ κατιοῦσαν ὁ χθόνιος χῶρος.*

Th. p. 46 c *μόνη δὲ ἡ περὶ φιλοσοφίαν σπουδή, ἣν ἀπολιμπάνουσαν ἤδη ἀνθρώπους . . . ἐπανήγαγες καὶ ἐπέστρεψας καὶ ζηλωτὴν ἐποίησας καὶ περίβλεπτον.*

cf. Syn. cap. 31 A *ἀλλὰ σύ τοι ποίει ζηλωτὸν ἀρετήν.*

Th. p. 54 d *ἣν ἀπολιμπάνουσαν ἤδη ἀνθρώπους ἔσχε τε καὶ εἵσατο παρ' ὑμῖν.*

cf. Syn. cap. 1 B *ἢ καὶ φιλοσοφίαν ποτὲ ἐπιδημοῦσαν προσήσεσθε καί τις αὐτὴν οὐκ ἀμφιγνοήσει . . . . . ἀλλὰ ξεναγήσει;*

S. cap. 28 (§ 29) A *λόγον τε ἔχει καὶ τὸ θεῖον γανύσκεσθαι.*

Th. p. 70 a *ταύτῃ νόμιζε γάνυσθαι τῇ ποικιλίᾳ καὶ τὸν τοῦ παντὸς ἀρχηγέτην.*

S. cap. 10 B *τιθασσοὺς καὶ χειροήθεις ποιήσας.*

Th. p. 97 a *χειροήθεις ποιῆσαι.*

S. cap. 28 (§ 27) D *χαυνότης.*

Th. p. 27 a *χαυνότης.*

S. cap. 28 (§ 27) D *οὐ τεταγμένα σιτεῖσθαι.*

Th. p. 113 b *σιτούμενον οὐχ ὡρισμένα.*

S. cap. 26 B *πάντ᾽ ἐφορᾶν καὶ πάντ᾽ ἐπακούειν.*

Th. p. 117 a *πάντ᾽ ἐφορᾷς καὶ πάντ᾽ ἐπακούεις.*

S. cap. 26 (§ 27) A *καὶ ἐπιδώσει τοῖς ἀπορουμένοις τῶν δήμων καὶ ἀνήσει λειτουργιῶν τοὺς πάλαι λειτουργίαις πονοῦντας.*

Th. p. 113 c *σοὶ δὲ εἰ κατὰ γνώμην ἐκβαίνοι τὰ μέτρα τῆς ἐπανόδου, ἐξ ἡμισείας εἰς νέωτα λειτουργήσομεν.* p. 112 c *τοὺς ἐλάττω τοῦ συνήθους εἰσπραττομένους.*

S. cap. 28 A *συνεσταλμένων οὖν αὐτῷ τῶν ἐφ᾽ ἃ δεῖ περιττῶν οὐδὲν δεῖ. τούτων ἔξεστι γίνεσθαι πορίστὴν ἀλυπότατον, τὰ μὲν ἀναγκαῖα τῶν ἐλλειμμάτων ἀνιέντα, τὰ δὲ σύμμετρα ταῖς τῶν εἰσφερόντων δυνάμεσιν ἀγαπῶντα.*

Th. p. 112 b *λαμβάνειν τε ὅσα δεῖ καὶ ἀναλίσκειν εἰς ἃ προσήκει.*

S. cap. 27 B *καὶ πρῶτόν γε ἐπιτετάχθων καὶ δεδιδάχθων οἱ στρατιῶται φείδεσθαί τε καὶ ἥκιστα λυπηροὶ γίνεσθαι τοῖς ἀστυπόλοις τε καὶ ἀγροδιαίτοις.* cap. 27 C *ὅστις οὖν ἐμοῦ τὸν μὲν ἀλλόφυλον ἐχθρὸν ἀπερύκει, αὐτὸς δὲ οὐ μέτριά μοι χρῆται.* et infra *πεπαιδεῦσθαι τοὺς στρατιώτας τοῖς ἀόπλοις ὡς ἀδελφοῖς χρῆσθαι, μόνα φερομένους ὅσα ἐτάχθησαν.*

Th. p. 115 a *καὶ τότε αἰσθήσομαι τῶν λαφύρων τῶν Σκυθικῶν, ὅταν μηδεὶς τὰ ἐμὰ λάφυρα ποιῆται.* p. 115 c *εἰ χαλεποὶ γενόμενοι τοῖς βαρβάροις μὴ λίαν ἦσαν χρηστοὶ πρὸς τοὺς ὑπηκόους.*

Syn. cap. 10 A *εὖ γὰρ ἴσθι τοῦτο, ὡς οὐχ ἁπλοῦν τι χρῆμα οὐδὲ μονοειδὲς ἄνθρωπος.* cap. 10 B *ἔνι δέ τις ἡ μέση διὰ πάντων φύσις ἣν νοῦν καλοῦμεν, ὃν ἀξιῶ βασιλεύειν ἐν τῇ τοῦ βασιλέως ψυχῇ, τὴν ὀχλοκρατίαν τε καὶ δημοκρατίαν τῶν παθῶν διαλύσαντα. ἀφ᾽ ἑστίας γὰρ ἂν οὗτος βασιλεύσειε τῇ κατὰ φύσιν ἀρχῇ τῆς ἡγεμονίας χρησάμενος.* cap. 11 in. *τὸν νοῦν ἐπιστήσαντα τῷ συνοίκῳ θηρίῳ.*

Them. p. 35 a *ποικίλον γάρ που καὶ πολύχουν χρῆμα ἡ ψυχὴ ὥσπερ ἡ πόλις.* p. 35 b *τῶν μὲν δὴ ἄλλων ἀνθρώπων ἢ δημοκρατεῖται ἡ ψυχὴ ἢ ὀλιγαρχεῖται ἢ τυραννεύεται.* p. 35 c *μόνου δὲ τοῦ φιλοσόφου βασιλεύεται ἡ ψυχὴ καὶ*

ἄρχει μὲν ὁ νοῦς τὸν ἅπαντα χρόνον . . . ., ὁ δὲ ἄλλος ὄχλος κάθηται ἐπὶ τοῖς ἔργοις τοῖς ἑαυτοῦ καὶ οὐκ ἀμφισβητεῖ τῆς ἀρχῆς. p. 36 a *ὅτι μάλιστα ἐπιτρέπει τὰ αὐτοῦ πράγματα τῇ τοῦ λόγου ἡγεμονίᾳ.*

Utriusque sententiam a Platone auctore profectam esse vix quisquam negaverit; Synesium autem Themistii locos ante oculos habuisse aperte vides.

S. cap. 28 D *βασιλεὺς ἅπαντος ἀρχὴν καὶ μείονος ἔργου καὶ μείζονος θεόθεν αἰτῶν.*

Th. p. 38 b *εἰ θεοφιλής τε εἴη καὶ τὰ πράγματα ἄνωθεν αὐτῷ κυβερνῷτο.*

S. cap. 13 (§ 12) D *τῶν τε γὰρ παρόντων ἐπιστρέφει τὰ ὄμματα καὶ οὐδεὶς ἀλλαχόσε βλέπειν ἀνέχεται.*

Th. p. 122 d *καὶ ἐπιστρέψειν πρὸς ἑαυτοὺς τῶν ὑπηκόων καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς γνώμας.*

S. cap. 5 A *τῷ μὲν ἡ στρατεία βασιλείαν προὐξένησεν, σὲ δὲ στρατεύει τὸ βασιλεύειν . . . . ., ὁ μὲν τἀγαθὰ πόνοις ἐκτήσατο, σὺ δὲ ἀπόνως ἐκληρονόμησας.*

Th. p. 124 c *οἱ μὲν ἀρετῆς ἆθλον ἐκαρπώσαντο τὴν βασιλείαν, σοὶ δὲ ἡ τοῦ γένους δίδωσι διαδοχή.*

S. cap. 18 in. *λέγεται δή τινα τῶν οὐ λίαν ἀρχαίων ἀλλ' ὃν ἂν εἰδεῖεν τῶν νῦν γερόντων οἱ πάπποι.*

Th. p. 80 c *τοιοῦτον δέ τι καὶ ἑτέρου βασιλέως ἔχοιμ' ἂν λέγειν οὐ λίαν ἀρχαῖον οὐδὲ τῆς χρυσῆς γενεᾶς ἀλλ' ἐφ' ἡμῶν τουτωνί.*

S. cap. 30 A *ταύτην ἐκάλεσαν θεοπρεπῆ τε καὶ καθολικὴν κηδεμονίαν, ἣν . . . . μὴ συγκύπτουσαν ἐπὶ τὰ τυχόντα τῶν μερῶν οὐδὲ τὰ τυχόντα διέφευγε τῶν μερῶν. ταύτῃ χρώμενος ὁ θεὸς οὐκ αὐτὸς ἐκλειτουργεῖ τῶν δεῦρο τὰ ἕκαστα ἀλλὰ χρῆται χειρὶ τῇ φύσει.*

Th. p. 118 d *καὶ τὸ μὲν κεφάλαιον εἰς τὸν θεὸν ἀνῆπται τῆς σωτηρίας, τὰ μέρη δὲ ἄλλος ἄλλο κυβερνᾷ ὑπ' ἐκείνου προστεταγμένων.*

Aristotelis non minus quam Themistii est Synesi sententia haec

cap. 25 (§ 26) D *ἔστι μὴν εἰρήνη πολέμου μακαριώτερον, ὅτι καὶ διὰ τὴν εἰρήνην τὰ τοῦ πολέμου παρασκευάζεται. τέλος οὖν ὂν τῶν δι' αὐτὸ δικαίως ἂν προτιμῷτο.*

Th. p. 131 a *καὶ οὗ χάριν θάτερον ἀναγκαῖον. πολέμου γὰρ ἆθλον εἰρήνη καὶ στρατεύονται οἷς ἀνάγκη, οὐχ ἵνα διὰ τέλους στρατεύοιντο, ἀλλ' ἵνα ἀσφαλῶς ἡσυχάσωσιν.*

Aristot. *πολ.* IV, 14, 8 *πόλεμον μὲν εἰρήνης χάριν. πολ.* IV, 15 in. *τέλος γὰρ . . . . εἰρήνη μὲν πολέμου, σχολὴ δ' ἀσχολίας.*

Finem faciat Platonis imitatio.

Syn. cap. 10 B *ὡς ὅστις γε τὰς ἀλόγους τῆς ψυχῆς μοίρας τιθασσοὺς καὶ χειροήθεις ποιήσας κατηκόους τῷ λόγῳ παρέσχετο, εἰς μίαν ἡγεμονίαν ἔμφρονα συντάξας τὸ πλῆθος.* cap. 10 D *πράττει γὰρ ὅ τι ἂν πράττῃ δεδογμένα ἅπασι τοῖς μέρεσι τῆς ψυχῆς πράττων, τῷ πάντα πρὸς μίαν ἀρχὴν κεκοσμῆσθαι καὶ μὴ ἀπαξιῶσαι μέρη τε εἶναι καὶ εἰς ἓν τὸ ὅλον συννεῦσαι.*

Plato *πολ.* 586 E *τῷ φιλοσόφῳ ἄρα ἑπομένης ἁπάσης τῆς ψυχῆς καὶ μὴ στασιαζούσης ἑκάστῳ τῷ μέρει ὑπάρχει εἴς τε τἆλλα τὰ ἑαυτοῦ πράττειν καὶ δικαίῳ εἶναι.*

Concedes Synesium praecipue Dionis Chrysostomi et Themistii sequi vestigia, pauciora desumpsisse e ceteris scriptoribus, etiamsi non ignarus eorum fuerit, ut Platonis et Aristotelis, de quibus lege scribentem cap. 8 *Ἀριστοτέλει καὶ Πλάτωνι, τοῖς ἐμοῖς ἡγεμόσιν.*

Disputationis huius iam finem assecuti breviter repetamus, quod comparantibus nobis inter se singulos de regum virtutibus auctores visum est. Multa omnium aut plerorumque communia exstant, neque unum ullus scriptor solum auctorem novit aut imitatur. At invenimus, qui unius praeter ceteros scriptis animum intendant. Praestant autem iam antiquissimi complures inter se similitudines: inter hos et posteriores medii quasi sunt Dio Chrysostomus et Plutarchus. Atque ille quidem Xenophontem imitatus est, huic cum Dione quaedam communia sunt. Et Xenophontis et Dionis vestigia vides apud Aelium Aristidem. Themistio Chrysostomus ante oculos

fuit, Libaniorum locorum ad Themistium spectantium numerus paulo maior est quam ceterorum imitationes. Julianus denique e Xenophonte et Dione praecipue hausit atque Synesius Dionis et Themistii est sectator.

Tractatum igitur hac disputatione est, quibus rebus consentiant singuli de regum virtutibus scriptores, requisiverit quis, qua de re non egerimus, quo differant inter se aut quae placita posteriores superiorum sententiis adiecerint. Quamquam autem accuratius in hanc rem non inquisivi, confiteor visos esse mihi posteriores homines sententias novas haud multas attulisse, nisi quod singula placita copiosius expinxerunt novasque imagines*) invenerunt. Tamen alius fortasse operam huic quaestioni navabit novaque a posterioribus scriptoribus reperta enucleabit atque oculis nostris proponet.

---

*) cf. exempli causa Plut. p. 122. Them. p. 78 c. 97 b. 107 a. Lib. I, 461,3. 625,4. 621,15. 471,23 (huius disp. p. 41 med.).

Vita.

Natus sum Gottlob Emil Andreas Barner anno h. s. LXV ante diem XVII Kal. Nov. patre Gottlob, matre Ida e gente Bredt, quibus adhuc superstitibus gaudeo. Fidei addictus sum evangelicae. Anno LXXV inter discipulos gymnasii Elberfeldensis receptus sum, quod tunc Volkmanno, deinde Eberhardo florebat rectore. Novem post annos Bardtio viro clarissimo rectore maturitatis testimonium nactus philologiae operam navare constitui. Atque Tubingae duo semestria, duo Gryphiswaldae, unum Bonnae his litteris studui, deinde hanc almam Musarum sedem adii, cuius civis fui quattuor semestria. Priorum praeceptorum exercitationibus philologis praeparatus Birtii Schmidtii benevolentia receptus sum in seminarium philologorum, cuius per tria semestria fui sodalis ordinarius. Exercitationibus suis ut interessem benigne concesserunt Bergmann, de Sybel.

Docuerunt me viri clarissimi Achelis, Bergmann, Birt, Buecheler, Cohen, Cremer, Haupt, Herzog, Kaibel, Kautzsch, Kiessling, Kuebel, Lemme, Luebbert, Pfleiderer, Rohde, Schmidt, Schwabe, Sigwart, de Sybel, Usener, Zimmer, Zoeckler.

Quibus praeceptoribus omnibus gratias habeo maximas, imprimis vero Birtium et Schmidtium grata semper colam memoria.